

OYA BAYDAR

O MUHTEŞEM HAYATINIZ

özelbil



OYA BAYDAR
O MUHTEŞEM
HAYATINIZ

ROMAN



Diva

Hangisi gerçek hayatım benim?
Kendi yaşıadığım mı, onun anlattığı mı?

Bitpazarına düşmüş bir hayat

Sürücünün yanındaki koltuğa oturdu. İlişti demek daha doğru olacak. Ben her zamanki yerimde, arka sağ koltuktayım. Yanıma oturmak isterdi, biliyorum; hamle de etti zaten. Şoförüm izin vermedi, siyah Jaguar arabasının ön kapısını açtı, saygılı ama kesin bir ses tonuyla, "Buyurun," diyerek adamı kendi yanına oturttu.

Şimdi denize paralel giden yolda, kimisi son depremde çökmüş, onarılmadan öylece bırakılmış binaların; kış boyunca kaderlerine terk edilmiş yazlık sitelerin; dış sıvaları yer yer dökülmüş, çardakları çökmüş, bahçelerini ot bürümüş, hüznü yaz evlerinin önünden geçerken, dönüp dönüp bana bakıyor. Tam arkasında oturduğum için zorlanıyor; boynunu inciteceği korkusuna kapılıyorum; koltuğun ortasına doğru kayıyorum biraz rahat etmesi için. Orada oturanın ben olduğuma, benimle aynı arabada gittiğine inanamayan bir hali var. Kabına sığamaması, gemleyemediği aşırı heyecanı, coşkusu, gevzeleliği bundan olmalı. Yoksa ağır başlı, sakin, mahcup bir adam izlenimi bırakmıştı bende. Yazdığı notlardaki ağdalı saygı ifadelerini hatırlıyorum; benim ben olduğumu anlayınca utangaç bir edayla yanıma yaklaşmasını, hemen yanı başımda duran siyah gözlüklü, takım elbiseli şoförü görünce ne yapacağını şaşırmasını, uzattığım eli

sıkmalı mı öpmeli mi, kararsız kalışını ve sağ elimi hafifçe kavrarken elinin titremesini...

Tonunu ayarlayamadığı, alçalıp yükselen garip tınılı bir sesle durmaksızın konuşuyor. Orta yaşta bir erkek için biraz ince bir ses; kastrato diyemem ama kontrtenora yakın. Daha ne söylendiğini bile algılamadan önce sese takılma, sesi sınıflandırma alışkanlığım, engelleyemediğim kötü bir meslek güdüsü. Sesin söze üstünlüğü... Önce söz değil, ses vardı. Kelam, Tanrı'nın ezeli ve mutlak sessizliğini, "ol" diyerek bozmasıdır. Bu cümleyi nereden hatırladığımı çıkaramıyorum, bir kitapta mı okudum, yoksa konservatuvardaki hocalarımdan biri mi söylemişti?

"İnanamıyorum; burada olduğunuza, benimle konuştuğunuza, dokunabileceğim kadar yakın olmanıza inanamıyorum," diyor. Bir hitap sözcüğü arıyor cümlesini bağlamak için. Dilinin ucuna gelen sözcüklerin hiçbirini beğenmiyor, belli belirsiz heceler çıkıyor dudaklarının arasından.

"Diva, diyorlar size, biliyorum ama Diva... çok yabancı, çok uzak, biraz da özentî, öyle değil mi? Yani ben söylesem ağzıma yakışmazdı, yapay kalırdı, demek istiyorum. Size ben, size... izin verin, Kraliçem, yok hayır, Sultanım diyeyim ben. Yani saygısızlık kabul etmezsiniz değil mi, yani size Sultanım desem, yani? Yine de nasıl isterseniz öyle olsun."

Dikiz aynasından şoförümün alaycı bakışlarını görüyorum. Adamı küçük düşürecek bir şey söylemesinden korkuyorum. "Aslında ben..." diyorum, "keşke adımla seslenseydiniz bana... O Diva falan, hiç ısınmadım bu hitaplara; tanıtım ajanslarının, reklamcılarının, medyanın uydurduğu bir söz. Üstelik öyle bol keseden dağıtılıyor ki divalık. İnsanlar hoşlanıyorlar böyle iri laflardan. Ben pek de sevmem abartık sıfatları. Hak ettiğimi de düşünmem zaten."

"Ne demek! Ne demek Sultamm! Hak etmemek mi? Siz?.. Çağın en büyük sesi! Kaç oktavdı? Ümmü Gülsüm'den, İma Sumac'tan sonra siz. Müzik dünyasında bir efsanesiniz. Kim hak ediyor siz etmiyorsanız?"

"Nasıl isterseniz öyle olsun," diyorum kısa kesmek için. "Adımı söyleyin; Aliye Sema ya da sadece Sema deyin."

O âna kadar görevinin ve yerinin bilincinde, suskun kalan şoförüm, "Ben hep Hanımefendi derim Hanımefendi'ye," diyor.

Edası küçümseyici, sesi dost değil. Adama acımaya başlıyorum, "Hiç önemli değil, nasıl isterseniz öyle hitap edebilirsiniz," diyorum yeniden. Sonra lafı değiştiriyorum: "Fotoğraflar yazlık evinizde mi? Yanılmıyorsa öyle demiştiniz."

"Evet, evet efendim. Bütün o kâğıtları, gazeteleri, fotoğrafları hanım evde bir an bile tutmak istemiyor artık. Haklı tabii. Birazdan siz de göreceksiniz. Yazlık fakirhane doldu da taşıyor. Ama zaten, depremden sonra bu evi kullanmıyorduk. En büyük yıkım bu yazlık sitelerde oldu, can kaybı da yaşandı. Zemin sağlam değilmiş, evler de kum zemine göre yapılmamış. Bizim ev sahilden biraz içeride olduğu için ciddi hasar görmedi. Zaten tek katlı, kulübe gibi bir şey ama ben koleksiyonlarımı tehlikeye atmamak için depremden sonra iyi bir güçlendirme yaptırdım. Koleksiyon dediğime bakmayın; kâğıtlar, eski fotoğraflar, gazeteler, dergiler... Bir değeri yok ama benim için kıymetli."

"Rahatsız olacaksınız. Keşke bu kadar zahmet etmeseydiniz, fotoğrafları kargoyla gönderseydiniz adresime. Hay Allah! Niye düşünmedik ki bunu?"

"Ama o zaman sizi böyle yakından göremezdim, yüzünüze bakamazdım, elinize dokunamazdım ki. Yani ben, bunca yıllık hayranınız yani... Bütün kasetleriniz,

bütün 33'lükleriniz, CD'leriniz... Göreceksiniz şimdi Sultanım. Ah, ben elime geçen fırsatı nasıl kaçırdım! Kabalık saymayın lütfen, zaten bu taraflardan geçeceğinizi söylemeseydiniz cesaret edemezdim. Ama, mademki buralara gelecek, yazlık eve onunla birlikte gitmeliyiz, dedim. Yani ben sizi..."

Sürekli arkasına dönüp konuşmaktan yorulan boy-nunu iki tarafa döndürerek rahatlamaya çalışıyor. Orta yaşı yeni aşmış, ne uzun ne kısa, ne zayıf ne şişman, mahcup havasıyla abartık coşkusu bağdaşmayan, sokakta yanınızdan geçerken dikkatinizi çekmeyecek, başınızı bile çevirmeyeceğiniz sıradan bir adam. Koyu renk saçlarına kır düşmeye başlamış. Kırk şakaklarına doğru yayılıyor. Mesleğini tahmin etmeye çalışıyorum. Tapuda memur ya da bankada veznedar olabilir. Belki de öğretmen...

Tam mesleğini soracakken vazgeçiyorum. Samimiyet kurmaya hiç niyetim yok. Kendinde olduğunu menajerim kanalıyla bildirdiği fotoğraflarını alıp, gönlü hoş olsun diye biraz sohbet edip ayrılacağım. Bir sürü tuhaf insan var şu dünyada. Birara, dünyanın hangi ülkesinde sahneye çıkacak olsam en ön sıraya yerleşen o Fransız vardı, bir de yıllar önce, sahneye her defasında çiçek gönderen, çiçeğe ilıştirdiği kartın altında Türkçe "hayranınız" yazan meçhul kişi. Para sızdırmaya çalışanları hiç saymayalım.

"Şimdi eve girince şaşıracaksınız efendim," diyor. "Derli toplu bir koleksiyon beklemeyin sakın, ama kim-sede bulunmadığından adım gibi emin olduğum bir sürü parça var bende. Fotoğraflar, belgeler, eski madalyalar, eski gazeteler, kitaplar. Bir tek resim işine girmedim, yani tablo demek istiyorum. O bambaşka bir konu, hem resimden anlamak hem de zengin olmak gerekir; beni aşar."

Birden, yıllar önce genç kızlığımda gördüğüm bir filmi hatırlıyorum: *Korkunç Koleksiyoncu*. Kelebek koleksiyonu yapan, sevdiği kadınları da kelebekler gibi

ebediyete kadar saklamak için öldüren psikopatın hikâyesi. Kim oynuyordu koleksiyoncuyu, çıkaramıyorum. Sırtımdan bir ürperti geçiyor; iyi ki yalnız değilim, şoförüm var.

Aklımdan geçenleri sezmiş gibi, "Ben öyle ciddi bir koleksiyoncu değilim, sadece toplayıcıyım," diyor. "Koleksiyonculuk tasnif etmeyi, sistematik çalışmayı, ek bilgiler toplamayı, eksik parçanın peşinden koşmayı gerektirir. Biraz da para ve imkân ister. Tabii o nispette de para getirir. Eskiden kimse ilgilenmezdi ama son zamanlarda bu işten zengin olanlar çok. Eski dergilerden kestikleri bir fotoğrafla bile dünyanın parasını kazanıyorlar. Bende ne fotoğraflar var ama bu işleri beceremem."

Menajerim kanalıyla gönderdiği notta, hiçbir maddi talebim yoktur, diye yazmıştı. İlişki kurmaya karar vermem de bu yüzden zaten; sıradan bir para avcısı olmadığını düşünmüştüm. Bir de fotoğraflarımı nasıl ele geçirdiğini merak etmiştim. Hâlâ da merak ediyorum ya...

Yolun denizden uzaklaştığı bir dönemeçte, "Biraz ileriden sağa sapacağız, denize doğru," diyor şoföre. "İzin verirsiniz efendim, sadece bir dakika şu bakkalın önünde duralım. İçecek bir şey almalıyım."

İkramını kabul etmez görünüp gönlünü kırmak istemiyorum. "Duralım tabii, ama hiç zahmet etmeseydiniz."

"Zahmet mi dediniz? Şu anda hayatımın en mutlu anlarından birini yaşadığımı bilseydiniz!.. Size ikram edebileceğim bir şey bulunmaz bu kötü bakkalda ya, yine de bir bakalım. Çay da yapabilirim ya da kola gibi, meyve suyu gibi birşeyler?"

"Çay iyi fikir," diyorum. Adamın telaşlı adımlarla bakkala girişini seyrediyorum.

"Garip adam," diyor şoför. Sağ eliyle pantolonunun arka cebi hizasındaki, dıştan bakınca fark edilmeyen küçük silahını yokladığını fark ediyorum. Huzursuzlandığı

zamanlar böyle yapar. "Size gerçekten bu kadar hayran mı, başka bir iş mi var işin içinde, göreceğiz. Yanlış anlamayın efendim, hayran olunmayı hak etmiyorsunuz demek istemedim. Ama bu adam biraz tuhaf. Yani ne bileyim, ölçüsü bozuk biraz. Şu fotoğrafları alıp bir an önce yolumuza gidelim."

Yolumuza kestirmeden gidemeyeceğimizi, yolların yollara açılacağını henüz bilmiyorum, bilmiyoruz.

* * *

"Burada inelim efendim. Arabayı buraya park edebiliriz. Sitenin içine araba sokmuyorlar, iyi de yapıyorlar. Biraz yürüyeceğiz, sizi biraz yoracağım, bağışlayın."

Araba durur durmaz şişelerle, bisküvi kutularıyla dolu naylon poşeti elinden bırakmamaya çalışarak şoförün inmesini beklemeden arabadan atlıyor, kapımı açmak için arkaya hamle ediyor.

"Ev biraz dağınık, son topladığım eski mektupları, fotoğrafları yerleştiremedim daha. Elime yeni birşeyler geçti mi, önce doyasıya inceleyip içime sindirmek isterim; hikâyeyi yakalamak için yani."

Ne çok yani diyor bu adam. Kendini anlatma ihtiyacı, yanlış anlaşılma korkusu, özgüven eksikliği.

"Hikâye mi yazıyorsunuz?"

"Estağfurullah Sultanım. Yazarlık kim ben kim! Yani demek istemiştım ki, her fotoğrafın, insanın elinin değdiği her kâğıt parçasının, karalanmış her satırın bir hikâyesi vardır. Ben naçizane, bu hikâyeleri düşünürüm, başkalarının hayallerini kurarım. Beğenmem, siler, yeni baştan yazarım. Sizin hayatınız mesela, o muhteşem hayatınız!"

Hay Allah! Bu kadarı fazla; mahcup oluyorum. Hayranlarla karşılaşmak zaten her zaman huzursuz eder beni. Aşırı övgüler altında ezilirim. Hak etmiyormuşum gibi

gelir, utanırım. Bu garip adamınkiler büsbütün aşırı. Muhteşem hayatımmış! Neler kuruyorsa o saplantılı kafasında.

“Muhteşem bir hayatım yok benim,” diyorum kuru bir sesle. “Hiç muhteşem hayatım olmadı benim. Mütevazı bir ailenin çocuğuydum, subay kızıydım. Hele de benim çocukluk, genç kızlık dönemlerimde subayların durumu şimdiki gibi değildi. Yoksulduk diyemem ama maddi imkânlarımız çok kısıtlıydı.”

“Ah, tevazu gösteriyorsunuz efendim. Paşa babanızla çekilmiş o fotoğraflarınız, güzeller güzeli muhterem annenizin tüllerle örtülmüş, güllerle bezenmiş şapkaları, ipek dantel tuvaletleri, dirseklerini aşan sim işlemeli balo eldivenleri... Ya o sizin masal prensesleri giysileri içinde, lüle lüle saçlarınıza takılmış tafta kurdelelerinizle prenses edasıyla poz verdiğiniz çocukluk fotoğraflarınız... Sahnelerde, konserlerde çekilmiş, afişlere çıkmış fotoğraflarınızdan söz bile etmiyorum. İtalyan Dışişleri Bakanı’nın önünüzde eğilip elinizi öptüğü fotoğraf: La Scala’daki göz kamaştırıcı *La Traviata* başarısının ardındandı değil mi? İngiltere Kraliçesi’ne takdim edilirken Kraliçe’yi gölgede bırakan fotoğrafınız, limuzinlerden inerken şoförlerinizin tuttuğu şemsiyelerin altında uzun eteklerinizle bir siyah kuğu gibi süzülmeniz... Gerçekten muhteşem bir hayat, rakipsiz bir ses... Üstelik de bu alçakgönüllülüğünüz...”

Hepsi fotoğraflarım üzerinden de olsa benimle ilgili bu kadar çok şey bilmesine şaşıyorum ama cevap veririm daha fazla konuşacağını düşünüp susuyorum.

“İşte burası, bu fakirhane benim sığınağım; daha doğrusu hazinelerimi sakladığım gizli mağara,” diyor, tek kanadı kırılmış ahşap bahçe kapısını açarken. İki yanında çiçekleri kurumuş saksılar dizili birkaç basamak merdiveni, o önde, şoförle ben arkada, çıkıyoruz.

“Buyurun,” diyor sokak kapısını açıp. “Havalar pek ısınmadı daha, kış bitmek bilmedi bu yıl; ama ben vakti-

min çoğunu burada geçirdiğim için, elektrik sobasını en kısığında sürekli yakıyorum. Sizi üşütmek istemem.”

Biraz arkama geçip zarif bir hareketle içeri buyur ediyor.

Muhteşem hayatıma ilk adımı atıyorum.

Her şey, konser bağlantılarımı düzenleyen ajans üzerinden menajerime gelen bir iletiyle başladı. Bana ulaşamayan meçhul bir kişi, ajansa gönderdiği *mail*'de, “Elimdeki bazı özel fotoğrafların muhterem şahsınıza ait olduğunu tahmin ediyorum. Hiçbir maddi talebim yoktur, sadece bilginiz olsun diye arıyorum. İlgileniyorsanız aşağıdaki numaralardan arayabilir ya da bu *mail* adresine yazabilirsiniz,” diyordu.

Tedbirli menajerim dikkatli olmam uyarısında bulundu. Ona göre, maddi talebim yoktur, demek güven sağlamak için kurulmuş bir tuzak olabilirdi. Hatta böyle olduğundan kendi deyişiyle, yüzde doksan dokuz onda dokuz emindi. “Birkaç da fotoğraf eklemiş *mail*'e, görmek ister miydiniz?” dedi.

Hem yaşımın hem de bu kış bir türlü tam kurtulamadığım sürekli yorgunluk halinin etkisiyle, “Fotoğraf fotoğraf görmek istemiyorum, her yeni ilişki yeni sıkıntılar yaratır, en masumu bile,” dedim bıkkınlık ve doygunlukla. Sonra menajerimin kendi bilgisayarının ekranında açtığı fotoğrafa ilişti gözüm. İki-üç yaşlarındayken çekilmiş bir çocukluk fotoğrafı; kucağımda kocaman bir bebek, başımda kafamdan büyük bir tafta kurdele, özenle düzenlenmiş buklelerim, yavruağzı pembe olduğunu hayal meyal hatırladığım, fiyonklarla, farbalalarla süslü organize elbisem...

“Bu fotoğrafı hatırlıyorum. Evin duvarında büyütül-

müşü de asılıydı. *Mail*'i gönderen doğru söylüyor galiba, elinde bana ait eski fotoğraflar olmalı."

Bir sonraki fotoğraf bilgisayar ekranında belirdi. Babam, üzerinde subay üniformasıyla beni omzuna almış, çiçeğe durmuş bir ağacın –bir kiraz ağacı belki de– dallarına uzanıyorum. Babamla çekilmiş çocukluk resimlerimin en güzeli, en sevdiğim.

"Evet, benim çocukluk fotoğraflarım bunlar. Önce, adamın elindekileri gazetelerde, dergilerde çıkmış, şu toplantıda, bu kokteylde, konserlerde falan çekilmiş sıradan fotoğraflar sanmıştım. Ama bunlar başka, bunları nasıl ele geçirmiş olabilir ki!"

"Garip! Yine de dikkatli olmalısınız Hanımefendi, dikkatli olmalıyız. Her yerde bulunabilecek fotoğraflarınız olsaydı önemli değildi ama bunlar gerçekten de size aitse iş değişiyor. Verilen telefon numaralarından arayayım *mail*'i gönderen her kimse. İzin verirsiniz tabii."

"Evet, arayın lütfen. Bakalım kimmiş, fotoğrafları nereden, nasıl bulmuş?"

Stüdyoya girip oynadığım operalardaki aryalardan bir seçkiyi yeniden kaydetmeye hazırlandığım günlerdi. Sesimin giderek yaşlandığını hissediyordum. Bu denemeden sonra sonuçtan memnun kalırsam bütün opera ve şan repertuvarımı bir çeşit toplu eserler gibi kaydetme tekliflerini gözden geçirmek istiyordum. Kafam sadece bu işle meşguldü. Fotoğraflar konusunu unuttum; menajerim de unutmuş olmalı ki bir daha hatırlatmadı.

Birkaç ay sonra; beni derleyip toplayan, giydiğimden çıkardığıma, yediğimden içtiğime, sevincime kederime, her şeye bakan hem yardımcım hem can yoldaşım Gülizar Hanım, "Bugün siz stüdyodayken kibar bir bey telefon etti. Elinde sizi ilgilendirebilecek bazı fotoğraflar olduğu bilgisinin size ulaşmış olduğunu, bu fotoğrafları ne yapması gerektiğini sordu," dedi.

"Hay Allah, tamamen unutmuşum, aklımdan çıkmış. Unutkan olmaya başladım galiba. Telefon numarası bıraktı mı?"

"Ajansınızda varmış telefonları, yine de her ihtimale karşı bir daha verdi. Not defterine yazdım."

"Hemen ara o numarayı. Ev telefonundan ya da kendi cebinden ara da cep numaram çıkmaması karşı tarafta. Telefonu aarsa konuşmak istediğimi söyle, sonra da bana ver."

"Biraz geç değil mi Hanımefendi?"

"Önemli değil, şimdi aramazsam iş güç arasında yine unutacağım."

"İstanbul içi bir numara değil, şehirlerarası koduna bakılacak olursa yakın bir il olmalı," dedi Gülizar elindeki deftere yazdığı numarayı tuşlayarak. "Bir dakika efendim, Hanımefendi konuşacak sizinle," deyip telefonu bana uzatırken, sesimin tonunu ayarlamaya çalışıyordum. Sabırsız, heyecanlı bir ses mi, soğuk, ilgisiz bir ses mi?

Normal, sıradan bir seste karar kıldım.

"Kiminle görüşüyorum?"

"Ben..."

Sessizlik.

"Kiminle görüşüyorum efendim?"

"Ben... Bağışlayın, sizden haber çıkmayınca mesajımı almadığınızı sandım; yani ben sizi bir daha rahatsız etmek istemezdim. Siz, sizsiniz değil mi? İnanamıyorum sizinle konuştuğuma. Ben..."

Adamın sesi öylesine heyecanlıydı ki, bugüne kadar aramadığım için, önem vermeyip unuttuğum için utandım. Amma burnu büyük kadınmış, diye düşünmüş olmalıydı. Yalan söyledim:

"Uzunca bir konser turnesindeydim, *mail*'iniz geç ulaştı, bu yüzden arayamadım."

Oysa artık öyle art arda gelen konserlerim, opera

angajmanlarım yoktu ama bunu adamcağız nereden bilecek.

"Hayır, hiç önemli değil. Ben... ben sizi rahatsız etmekten korktum, yanlış şeyler düşünmenizden korktum. Hiçbir maddi talebim olmadığını yazmıştım ama yine de insanların aklına neler gelir. Fotoğraflarınız bende, evet o hazine benim elimde. Size iade etmek isterim, sahibinde kalsın isterim."

"Anlıyorum, teşekkürler; ama çocukluk fotoğraflarının elinize nasıl geçtiğini çözemiyorum bir türlü."

"Yanlış anlamayın efendim, yanlış anlarsanız çok üzersiniz beni. Fotoğrafları size bizzat vermek, sizi görmek isterdim. Bu hazineye nasıl eriştiğimi size kendim, yüz yüze anlatmak isterdim. Yani siz benim için o kadar değerlisiniz ki, sizin sesiniz, şarkılarınız, başarılarınız... Şu saniyede sizinle telefonda konuşuyor olmak bile ne kadar inanılmaz bir mucize."

Adam samimiydi. Birden karar verdim: "Yakında arabamla Ayvalık tarafına gideceğim, yol üstü sayılırsınız. Gelmeden ararım, buluşuruz. Fotoğrafları da kendim alırım sizden."

Konuşmayı dinleyen Gülizar'ı tembihledim: "Kimseye söz etme bu konuşmadan, kimileri durumdan vazife çıkarır. Adam kötü niyetli olabilir, belki de dolandırıcıdır diye engellemeye kalkışırlar."

"Ya gerçekten kötü niyetliyse Hanımefendi?"

"Söz yalan söyler ama ses yalan söylemez. Sezgilerime güvenirim, iyi bir adam. Havalarda biraz daha düzeline Ayvalık'taki arkadaşıma giderken uğrayıp alırım fotoğraflarımı. Hem adamcağızın gönlü hoş olur hem de işin sırrım çözeriz."

İşin sırrı yoktu. Ya da sır, eskicilerin, hurdacıların, çöplükleri eşeleleyen çöp çocuklarının, şişe, kâğıt, hurda toplayan Doğulu delikanlıların torbalarında, çuvallarında gizliydi. Bitpazarlarında dolaşan, naylon poşetlerde taşınan, meraklılarına pazarlık sırasında fısıldanan bir sırdı. Belki de gerçekliğin başka bir boyutunda, unutulmuş bir dilde, şifresi çözülmemiş harflerle, düşle gerçek arasındaki bilinç sınırına yazılmış bir cümleydi.

Sonraki günlerde karşılaştığımızda, hikâyenin sıra dışılığının heyecanını, puslu gizemini, şiirsel çekiciliğini yok eden sıradan bir anlatımla, "Bizim burada perşembe günleri bitpazarı kurulur. Çuvallara, naylon torbalara doldurulmuş eski fotoğraflar, mektuplar, kitaplar da bulunur bazen. Perşembe pazarını kaçırmamaya çalışırım. Gözüme kestirdiğim bir poşet, bir torba olunca, kaç para istiyorsun buna, derim. Torbayı açmam, çünkü açarsam istekli alıcı olduğumu anlar, fiyatı yükseltirler. Bir beşlik atarım önlerine, torbayı kapıp giderim," demişti.

"Bana ait fotoğrafları da böyle mi aldınız? Öyle naylon torbada mı duruyorlardı?"

"Sizi rencide etmesin sakın, fotoğrafların size ait olduğunu, kutsal bir hazine olduğunu nasıl bilsin o çocuklar! O gün benim kadir günümdü, müjdeli bir gündü. Sizin fotoğraflarınızın olduğu poşetle hemen yanında duran büyük bir sarı zarf ilişti gözüme, ikisini de aldım. Garip bir sezgim vardır, bazen Tanrı vergisi olduğunu bile düşünürüm haddim olmadan; içimden bir ses 'işte bu' der, onca ıvır zıvır arasından bir torbayı, bir poşeti, bir zarfı işaret ederim, içinden ne mücevherler çıkar."

"Mücevherler mi?"

"Yanlış anlamayın, yani benim için değerli şeyler: kâğıt parçaları, eski fotoğraflar... İlk gözüme ilişen sarı zarfta mektuplar vardı. Size ait değil, 'görölmüş' damgalı hapishane çıkışlı mahkûm mektupları. Bana günlerce

hayal kurduracak, mahkûmun izinden gidip nice hikâyelere ulaştıracak mektuplar. Sonra ağzı lastikle bağlı naylon poşeti açtım, içinden bir sürü fotoğraf döküldü. Çocukluk fotoğraflarınızdan, hatta genç kızlık resimlerinizden çıkaramazdım size ait olduklarını. Ama aralarında çok iyi tanıdığım, defalarca baktığım konser afişi fotoğraflarından da vardı birkaç tane. Bunları görünce gözlerime inanamadım, bir tuhaf oldum. Birinin çocukluk fotoğrafları sizinkilerin arasına karışmış da olabilirdi, değil mi? Sonra resimlerinizi günlerce inceledim. Gözleriniz Sultanım, ummanlar gibi derin gözleriniz. Çocukluğunuzu gözlerinizden tanıdım."

Ummanlar gibi derin gözlerin... Benzer bir cümleyi daha önce duyduğumu hatırlıyorum. Bir opera aryasında ya da bir şarkıda mıydı? Bir filmde miydi yoksa?

"Okyanuslar gibi derin gözlerin." Aşk fısıltıları Mendelssohn'un Keman Konçertosu'na karşılıyor. Sözler seslere dönüşüyor. Bilmediği bir dil ama bilmesine gerek yok, anlıyor. Genç adam bu defa kırık İngilizcesiyle tekrar ediyor: Okyanuslar gibi derin gözlerin... Adı Efşin'di, böyle şiirli cümleler kurardı. Dil gerekmezdi; şiir ve müzik onun içinden fıskırırdı. İlk gençliğin, ayrılırsa öleceğini sandığı ilk büyük aşkın, bir de tepeden tırnağa bulandığı, sarmalandığı müziğin dili. Viyana yılları, Tuna boyları, köprüler, katedraller Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nu karar-mış mermer yüzlerinde yaşatan saraylar. Almanca öğreniyor: tutkuyla ve çabucak. Almanca söylüyor, İtalyanca söylüyor şarkılarını. Anlamını bilmeden bir duyuşta kapıyor sesleri. "Bir primadonna olur mu bilinmez ama bu kız bir dil mucizesi, aksansız söylüyor." İtalyan şan hocasının sözlerini tam anlamasa da aynen tekrarlıyor. Dil, Efşin'in umuru değil. Öğrenmese de olur. Müziğin dili, kemanın sesi yetiyor ona. Farsça öğrenmeye çalışıyor sevgilisinin fısıl-

dadığı aşk sözcüklerini anlayabilmek için. Farsça sözcükler, sanki bir başka yaşamda bu dili konuşmuşçasına, sanki bu dilde ninnilerle büyümüşçesine bildik geliyor. Sevişirken durmaksızın o sözcükleri tekrarlıyor. Şarkılar dört dilde, aşk fısıltıları hep Farsça. Farsçanın yumuşacık, kıvrımlı, ahenkli akışı sevişmenin akışına uyuyor.

"Ne kadar derin bakışları var bu çocuğun, derin ve hüznü", "Kara üzüm gözlü minik kızım benim." Yüzüne eğilen annenin gözlerinde kendi bakışlarının aksini görüyor. Bir el usul usul saçlarını okşuyor. Annenin yumuşacık dokunuşu, bütün kötülükleri kovan temas, sessiz ninni. "Uyu küçük kızım, korkma, korkma, anne yanında." Annenin derin bakışları, korkma derken korkuyla dolan kara gözleri. Belleğin yanılması; annenin gözleri saf sular gibi maviydi, Efşin'in gözleriydi siyah olan, saçlarını okşayan Efşin'di.

Okyanuslar gibi derin gözlerin... Bir cümleciğin yarattığı karmakarışık çağrışımlar, peşinden sürüklediği üst üste binmiş, birbirini yok eden görüntüler... İçini tırmalayan keman sesi Efşin'in kemanından fışkıran Mendelssohn'un Keman Konçertosu mu? Kulak veriyor: Hayır; kavalla çalınan usul, içli bir ezgi. "Dinle bak, kiraz kaval." Dinliyor. Kemanın yayı, kavalın deliği oluyor. Sesin peşinden koşuyor. Sesle buluşuyor. Sonsuz karanlık sonsuz ışığa kavuşuyor.

"Ummanlar gibi derin gözleriniz," mi dedi? Tuhaf bir adam bu.

"Çözemediğim bilmece, fotoğrafların sizin elinize nasıl geçtiğinden çok bitpazarına nasıl düştüğü," diyorum.

"Ben de düşündüm bunu. Siz atmış olamazsınız. Belki başka birinde duruyordu, aileden birinde veya bir yakın arkadaşta..."

"Bildiğim kadarıyla, hayır, en azından ben kimseye vermedim. Bu fotoğrafların varlıklarından bile haberim yoktu, ilgilenmemiştim, unutmuştum."

"Belki de anneniz hanımefendideydi fotoğraflar. Bazılarının arkasında annenize yazdığınız satırlar var da... Birinde çok güzel, çok sevimli bir küçük kıza sarılmışsınız, birinde de yakışıklı bir erkekle birbirinize gülümsüyorsunuz. Gözleriniz mutlulukla parlıyor. Eşiniz belki de."

Torununun fotoğrafını yollamış olmalıyım anneme. Çok sevimli, çok hoş bir çocuktur gerçekten de. Resmin arkasına ne yazdığımı merak ediyorum şimdi. Bir an önce görmek, çocukla birlikte olduğum yıllardaki duygularıma dönmek istiyorum. Yoksa... yoksa hiç ilgilenmesem mi adamın elindeki fotoğraflarla? Bugüne kadar aklıma bile gelmemiştii bu resimler, çoktan unutmuştum, şimdi tilkinin kuyruğunu aklına getirmenin ne faydası var? Peki sözünü ettiğı yakışıklı erkek kim? Hangisi? Gözlerimi mutlulukla parlatan kimdi? Böyle bir aşk yaşadım mı bir zamanlar? Belki de rol icabı verilmiş bir pozdur, kim bilir hangi opera sahnesinden, hangi oyundan...

Fotoğrafları görmek, hele de teslim almak isteyip istemediğimden emin değilim şimdi. İçimde tuhaf bir duygu var; çocukluğumdan tanıdığım o kötü duygu. Tehlikenin nereden geleceğini kestiremeyen kısıtılmış av hayvanının çaresiz, şaşkın korkusu, göğsümün orta yerinde hıçkırıkla bulantı arası bir basınç, kaçıp kurtulma ihtiyacı.

"Evet, belki de annemin sakladığı fotoğraflardır. Bunları geri almak istediğimden emin değilim. Hoşunuza gittiyse, işinize yarayacaksa sizde kalsın hepsi. Ben..."

Cümlemin devamını tahmin etmişçesine heyecanla kesiyor sözümü:

"Siz buraya kadar geldikten sonra, yani ben sizi yıllardır bekleyip de şimdi burada... Yani ben o fotoğrafları sizinle paylaşmak için..."

Sanki kaçacakmışım gibi kolumdan tutmak üzere

bana doğru ürkek bir hamle yapıyor, sonra utanıyor, geriiliyor.

Uğraşacak halim yok, nasıl isterse öyle olsun. Alt tarafı birkaç saatimi ayıracağım. Nice beş para etmez adama ne kadar uzun zamanlar harcadım ben; bari bu adamcağız, kendine armağan edilen zamanın kıymetini bilecek gibi görünüyor.

“Hadi gidelim o zaman,” diyorum. “Arabam şu karşı köşede bekliyor.”

Buluştüğümüz iskele meydanının karşı köşesinde duran siyah Jaguar araba, çevrede park etmiş otomobillerin arasından hemen seçiliyor. Gözucuyla adamı izliyorum. Arabayla hiç ilgilenmediğini, belki de fark etmediğini görünce hoşuma gidiyor, bu tuhaf adama içim ısınıyor biraz.

“Uzak mı gideceğimiz yer?” diye soruyorum, merak ettiğimden değil bir şey söylemiş olmak için.

“En fazla yirmi dakika sürer. Yazlık siteler semtinde.”

Hangi semtte olduğu umurumda değil, yeter ki fazla uzak olmasın.

Çok uzaklara gideceğimizi, sonu belirsiz bir yolculuğa çıkacağımızı henüz bilmiyorum.

TOPLAYICI'NIN NOT DEFTERİNDEN

Bitpazarı neşesiz, hareketsiz, tenhaydı. Kötü havalarda hep böyle olur. Yazın deniz için gelen yerli turistlerle, yazlıkçılarla, pazarda alışveriş ettikten sonra eskicilerin sokağına da bir göz atıp vakit geçirmek isteyenlerle hareketlenir biraz. Kışları, pazar esnafının “hastalar” dediği benim gibi meraklı-

lar dolaşır sadece. Eskiden işinin ehli gerçek eskiciler hâkimdi bitpazarına. Müşterileri tanırlardı, kimin neye "hasta" olduğunu bilir, ellerine geçirdikleri "şahsa mahsus" parçaları meraklısına saklarlardı. İyi bir parçayı ucuza almak için poker oyuncusu kadar ifadesiz bir yüze sahip olmak gerekirdi. Gözlerinizin parladığını, o malı ne pahasına olursa olsun kapatmak istediğinizi hemen fark eder, analarının nikâhını isterlerdi. Şimdilerde pazar da, satıcılar da değişti. Antika parçaların, nasılsa buralara düşmüş değerli malların yerini eski giysiler, hırdavat, ikinci el tas taraba aldı. Hırsızlama mal arttı. Ne pazarladığının bile farkında olmayan, oradan buradan, hatta çöp kutularından topladığı döküntüleri yere yayıp alıcı çıkmadığında da öylece bırakıp giden işsiz güçsüz takımı türedi.

Perşembe günleri okuldan çıktıktan sonra bitpazarı da denen eskiciler sokağından geçmek âdetimdir. Sarımsı renkli büyük naylon poşet, yere serilmiş eski kitapların, buruşmuş, yırtılmış film afişlerinin, kırmızı ciltleri yıpranmış, sayfaları dağılmış ortaöğretim atlaslarının arasında gözüme ilişti. Yılların verdiği toplayıcılık alışkanlığıyla içinde fotoğraf, kartpostal gibi şeyler olduğunu tahmin etmek güç değildi. Yine de, ne var bunda, diye sordum. Zayıf, esmer, sakallı delikanlı torbayı açıp içindekileri yere dökmeye davranırken durdurdum. "Hiç açma," dedim, "öylece ver işte üç liraya." "Olur mu abi, içindekileri bir görsen on üç lira bile eder," demesine aldırmadım. Yüzlerce defa duyduğum sözler. "Hadi lan! Sanki içindekilerin değerini biliyorsun da konuşuyorsun... Ne var ne yok görürsem belki de hiç almam, sen zararlı çıkarsın. Dört tekliğe veriyorsan kapıp giderim," dedim yürümeye başlayarak. Arkamdan sesleneceğini biliyordum, seslendi de: "Beş olsun abi." "Peki," dedim, "beş. Ama bak içi çöp çıkarsa haftaya hepsini getirir, paramı geri alırım. Beşten fazla edecek birşeyler bulursam, o zaman da bahşişini veririm." Torbayı alırken, gözüm yanındaki büyücek sarı zarfa ilişti. "Bunu da alıyorum, hepsi beşe." Mızıldanır gibi yapmasına hiç aldır-

madım. İçinden, herife iyi kazık attım, diye düşündüğünü biliyordum. Bir torba çöpe beş lira vermiştim, neden kötü!

Hanım duysa yine vıdı vıdı eder. Oğlanın derslane parası, evin yakıt masrafı, televizyonun, buzdolabının taksitleri dururken herkesin çöp diye attığı yırtık pırtık kâğıt parçalarına, eski dergilere, notalara, el âlemin eski fotoğraflarına, hele de o Nuh Nebi'den kalma cızırtılı plaklara, müzik kasetlerine para dökmek... Haksız mı? El Hak! Haklı. Bir öğretmen maaşı, bir de hanımın erken emeklilik maaşı ile evi çevirmek kolay olmasa gerek. Neyse ki o hem tutumludur hem de akıllı. Kimselere muhtaç olmadan, yazlık kooperatif evinin taksitlerini de aksatmadan sürdürebiliyoruz mütevazı yaşamımızı. Oğlan da anlayışlıdır; yaz tatillerinde, hafta sonlarında ne iş bulsa çalışır. Kendi harçlığını çıkarır en azından.

Mümkün olsa, değerli parçalar toplamak isterdim. Mesela antika şamdanlar, mesela ince porselenler, hele de el yazmaları ya da camaltı çalışmaları. O Şahmeran'lı, denizkızlı, güllü laleli, ejderhalı, canavarlı rengârenk masal dünyası. Bunlar bana uzak; en kolayı, en ucuzu, hem de en keyiflisi eski fotoğraf, kartpostal, mektup toplamak. Bilinmeyen insanların mahremine büyüü bir yolculuk, gözlerinizin önünde akıp giden yaşamlar, insanların kaderini yeni baştan yazma gücü...

Yazmayı denediğimi itiraf etmeliyim. Kafamın içinde, muhayyilemde kalan o muhteşem hikâyeler benimle birlikte yitip gitmesin, diye yazmak istedim; beceremedim. Düşünce olmaktan, hayal olmaktan çıkıp da söze, cümleye, yazıya dökülünce büyü bozuldu. Yaşamlar, olaylar, insanlar sıradanlaştı. Sıradan olanı yazmaya değmez ya da büyük yazar olmak gerekir sıradanı yazabilmek için. Ben hep vasat kaldım. Yazmakta vasat, çizmekte vasat, mesleğim olan müzikte de vasat.

Sesin büyüünün peşine takıldığım da çocuk yaştaydım. Evimizde müzik yoktu, terzi babam dikiş dikerken Rumeli türküleri mırıldanırdı kendi kendine, bir de radyodan klasik Türk musikisi dinlenirdi. Benim aklım klasik Batı müziğindey-

di. İnsanı sarıp sarmalayıp yükseklerle taşıyan, kendini unutturan gürül gürül müzikte. Kasaba çarşısındaki karmakarışık kırtasiye dükkânında eski kitaplar da satan; kimilerine göre hafif üşütük, kimilerine göre komünist emekli Fransızca öğretmeni aşlamıştı klasik müzik tutkusunu. Dükkânına uğrayan liselilere ödünç kitap verir, kendi elinde olmayan klasikleri tavsiye eder, bulmalarına yardımcı olurdu. Bana müzik dinletir, müzik kasetleri, plaklar verirdi. Her Anadolu kasabasında benzerlerine rastlanan, hayalleri büyük, olanakları dar yalnız adamlardan biri. Defalarca okuduğu şiirdeki mısralar onun için yazılmıştı sanki: "Başka bir kader için hazırlanmış şu silahsız askerlere benziyor hayat / Mutlu aşk yoktur." Anlatmaya çalıştığının kendisi olduğunu yeniyetme toyluğumla bile kavramıştım. Kendini başka bir hayata hazırladığı belliydi. "Güneşi zapta çıkmıştık, küllerimiz yere savruldu," türünden firaklı cümleler kurardı. Sonra, "Bak bunu dinle," diyerek ya bir senfoni ya bir piyano konçertosu veya bir keman parçası koyardı portatif müzikçalarına. Gözlerini kapar, kendini müziğin ritmine bırakıp iki yana sallanarak huşu içinde dinlerdi. Gazi Eğitim'in Müzik bölümüne girmemde çok payı olmuştur. "Sende müzikçi ruhu, müzikçi kumaşı var," derdi. Sonra iç çeker, "Fırsat eşitliği olan bir ülkede, sosyalist bir toplumda yetişseydin, büyük bir virtüöz, büyük bir besteci olabilirdin," diye hayıflanırdı.

Ne yapıp yapıp hem kaset hem plak çalan elden düşme bir pikap edindikten sonra başladım eskicileri, bitpazarlarını dolaşmaya. Eski plakların, cızırtılı 33'lüklerin, 45'liklerin, müzik kasetlerinin peşinde; yerlere serilmiş hırdavatın, tabak çanağın, eskilerin ortasında eşelenirdim. Çöplerin arasında yüzlerce, binlerce hayat değerinde muazzam bir hazine olduğunu o günlerde keşfettim. Atılmış fotoğraflarla, mektuplarla, elyazısı pusulalarla, küçük hatıra eşyalarıyla, eski giysilerle, ayakkabılarla, bir eldiven tekiyle, bir kasketle, yapma çiçeklerle, tuğ işi bir örtü, ipeği erimiş eski bir yastıkla, daha neler

nelerle yeniden kurgulanacak, yeniden yazılacak hayatlar; gönlümce şekillendireceğim, bir tanrı gibi hükmedebileceğim, istersem parçası olacağım hikâyeler...

Onun fotoğraflarını bulana kadar ne hayatlar geçmişti elimden; nice hikâye, nice roman, nice hayal. Böylesine bir hazineye ilk kez rastlıyordum! Şahane bir hayat, bir başyapıt! Hâlâ inanamıyorum. O benzersiz ses, benzersiz güzellik... Hayır, güzellik değil, bir tanrıça salınımı. Tanrıçalar güzel ya da çirkin olamazlar. O eşsiz benzersiz ses fâni bir bedenden çıkamaz. Ben onu gençliğimden beri sesiyle tanıyıp sevdim. Afişlerini, fotoğraflarını topladım, konserlerinin, turnelerinin haberlerini izledim. Öğrencilik yıllarında da, öğretmenlik hayatında da hep dar gelirliydim, yine de ayırabildiğim üç kuruşla kasetlerini, plaklarını aldım. Onun hayatını hayalhanemde bile yazmaya cesaret edemezdim. Ses nasıl yazılır, onun sesiye hele...

Mucize, o alelade naylon torbadan çıktı. Sonra... Sonra O burada işte, benim hanemde, dokunma mesafemde. Hâlâ inanamıyorum, kimse de inanmaz anlatsam. Zaten kime anlatabilirim ki! Arabasıyla ayağıma geldiğine, elini tuttuğuma, onunla konuştuğuma kim inanır! Belki öğrencilerim; ama onlar için Diva'nın önemi yok, Madonna olsaydı, o başka.

Yüz yüze ilk karşılaşmamız böyle olmuştu. Sonra arabayla yaz evine yolculuk. Ve işte Toplayıcı'nın hazine odasındayız.

Önce, hiç unutmadığım, burun deliklerime sürül-müşçesine sürekli kokladığım, kurumuş yaprak, yanık kâğıt, reçine, erimiş lastik ve toz karışımı bir koku. "Bu kızda köpek burnu var," derdi annem. Kokulara oldum bittim çok hassasımdır. Kan kokusuna hiç dayanamam mesela. Kan kokmaz derler ama yalan, buram buram ko-

kar. Ceviz yaprağı, taze biçilmiş yeşil çimen, bir de yonga kokusunu en değerli parfümlere değişmem. Subay çocuğuydum, çocukluğum dağlarda bayırlarda geçti, bundan olmalı.

Sonra yarı aralık panjurlardan odaya sızan soluk, yumuşak ışık. Ve kitaplıklardaki gibi art arda, sıra sıra dizili, tavana kadar yükselen geniş raflar. Yerlere diz boyu yığılmış eski gazeteler, dergiler, afişler, pankartlar. Raflarda kutular: onlarca, belki yüzlerce kutu. Bir köşede, üst üste yerleştirilmiş 33'lük plaklar, CD'ler, müzik kasetleri. İlk bakışta darmadağın görünen, düzensizlik içinde bir düzen.

"Burası. Her şey burada işte. Bütün tarih, bütün hikâyeler. Ve işte bakın siz, siz de buradasınız."

Sırtımdan bir ürperti geçiyor, hava mı serinledi? Hemen yanımda duran şoföre sokuluyorum belli belirsizce.

Üzerinde makaslar, yapıştırıcılar, şeffaf kâğıtlar, renk renk karton tabakaları, çeşitli boylarda zarflar ve bir kavanozun içinde binlerce ince paket lastiği olan tahta masanın önündeki sandalyeyi kaldırıp tozunu özenle siliyor.

"Buyurun, ayakta yorulmayın lütfen. Salonlarınızı süsleyen o muhteşem mobilyalarınızdan sonra bunda rahat etmeniz zor, biliyorum. Daha önce iki rahat koltuğum vardı ama çok yer kaplıyorlardı, küçük odaya taşıdım. İsterseniz hemen getiririm."

"Hiç gereği yok, sandalyede oturmak daha sağlıklı. Bu arada, muhteşem mobilyalarım olduğunu da nereden çıkardınız? Evimdeki eşya sadedir. Fazla eşya kafamı karıştırıyor, yüreğimi daraltıyor."

"Fotoğraflarınızdan biliyorum Sultanım, evinizde çekilmiş fotoğraflarınız var. Duvarlardaki tablolar, yaldızlı oymalı koltuklar, kapakları gül nakışlı, bezemeli İspanyol dolapları, yerlerdeki Acem halıları..."

"Hay Allah," diyorum gülmemi engellemeye çalışa-

rak. "Herhalde sahne dekorlarının önünde ya da çeşitli dergiler için özel mekânlarda çekilmiş fotoğraflardır. Evimde yaldızlı mobilya hiç olmadı, halı da yok, çünkü alerji yapıyor, sesime iyi gelmiyor."

Odanın loşluğunda, yüzünden bir gölgenin geçtiğini, dudaklarının ağlamaya hazırlanan küçük bir çocuk gibi büküldüğünü görüyorum. Tam bir şey söyleyecekken vazgeçip susuyor. Elinde tuttuğu küçük minderi arkama koymaya çalışıyor. "Yine de şu minderi arkanıza koyun lütfen, yoksa çok üzüleceğim." Bir yandan da masanın altından çektiği küçük bir tabureyi şoföre uzatıyor: "Siz de ayakta kalmayın, buyurun oturun."

Yoksa çok üzüleceğim... Bu sözü ne kadar çok duyacağım ileriki günlerde ve dudakları ağlamaya hazırlanan küçük bir çocuk gibi nasıl bükülecek hikâyesine sıkıldığım her kurşunda.

Çay hazırlamak için odadan çıktığında, şoförüm "çattık" der gibi yüzüme bakıyor. "Üşütük bir adam," diyor fısıltıyla. Huzursuzluğunun dağılmadığını, ikide bir elini pantolonunun arka cebine götürmesinden anlıyorum.

"Bence, kendi hayal dünyasında yaşayan zararsız bir adam; bir hikâye avcısı. Endişelenmemize gerek yok."

"Çay demlenene kadar sizin fotoğraflarınızı hazırlayayım ben," diyerek giriyor odaya. Masanın hemen yanındaki rafta duran karton kutulardan birine uzamıyor. Raflara dizilmiş öteki kutulardan farklı, kırmızı yaldız kâğıtla kaph büyücek bir kutu bu. Açmakta acele etmediğini, beklediği âna kadar geçecek zamanın tadını çıkardığını gözlemliyorum. Kapağı özenle açışı, dağılmasın diye bakkal lastiği geçirilmiş fotoğraf desteciklerini okşayışı, parmaklarının çevik ve usta hareketlerle desteciklerin arasında dolaşması, pelür kâğıdıyla sarılı otuz-kırk fotoğraflık bir desteyi seçip resimleri önüme yerleştirdiği taburenin üzerine yayışı...

“Ve işte çocukluğunuz; o muhteşem çocukluğunuz!”

Çocukluğuma bakıyorum, hiç tanımadığım birinin fotoğraflarına bakar gibi. Uzak, yabancı, unutulmuş çocukluğum. Çoğu 6x9'luk, biraz sararmış, kenarları tırtıklı siyah-beyaz amatör fotoğraflar. Babamın pek övündüğü Zeiss Ikon marka körüklü fotoğraf makinesiyle çekilmiş. Birkaç tane de büyük fotoğraf var; Foto Sabah ya da Foto Kanzler'de çekilmiş olmalı. Her yaş günümde, eğer İstanbul'daysak süsleyip püsleyip fotoğraf çekimine götürürlerdi. Anadolu'nun küçük bir şehrindeyse şehir fotoğrafçısına gidilirdi. Babamların kuşağı fotoğrafa meraklıydı. Fotoğraf çekmek ve çektirmek annemin tabiriyle “monden olmak”tı. Bence, ânı dondurmanın, geleceğe aktarıp ölümsüzleştirmenin, kendinden iz bırakmanın bir yoluydu. Babamın, geleceğe kalmayı, geleceğe kalacak eserler vermeyi önemseydiğini hatırlarım. İlk konserimden sonra bana sarılıp alnımdan öperken, “Sen benim geleceğe bırakacağım tek eserimsin. Başka hiçbir başarı yok hayatımda,” diye fısıldamıştı. Hem şaşırmıştım hem de içim sızlamıştı. İstiklal madalyalı, yıldızlı apoletli koca komutan... Belki de o günün heyecanıyla öyle demişti, bilmiyorum.

“Şuna bakın, şu elinizde oyuncak ayınızla, pembe organze elbisenizle, lülelerinizi bağlayan koyu pembe tafta kurdelenizle prensesler gibisiniz.”

“Giysinin pembe organze olduğunu da nereden çıkardınız? Fotoğraf siyah-beyaz.”

“Pembeydi; hem de uçuk pembe.”

Sesindeki tartışma kabul etmez küstah tını, birden gerginleşen yüz hatları sinirime dokunuyor. Ne yani? Elbisemin rengini nereden bilecek bu adam! Fotoğrafı siz mi çektiniz ya da elbiseyi siz mi dikmiştiniz de rengini biliyorsunuz, gibi alaylı bir cümle kurmak geliyor içimden. Hemen vazgeçiyorum. Çünkü...

Elbise uçuk pembeydi. Kabarık etekli, süslü püslü, kırmalı, tafta kurdeleli, pembe organze elbise. Zamanın ünlü çocuk yıldızı Shirley Temple'ın elbiselerinden kopya çekilmiş. Küçük kızın bütün gardırobu Shirley'nin filmlerde giydiklerinin aynı. Anne, giyim konusunda kızına da kendine de aşırı özenli. Karton bebek Shirley'nin kâğıttan çeşit çeşit giysileri var. Küçük kızla anne bunları özenle kesip karton bebeğe giydiriyorlar. Annenin en sevdiği ortak oyunları bu, küçük kız ise dışarıda koşup oynamak için sabırsızlanıyor. Bebek giydirmeyi de, koşarken çalılara dolanan kurdeleli, kırmalı, kabarık etekli giysileri de sevmiyor. Hele saçının tepesine takılan kocaman tafta kurdelelerden nefret ediyor. O süslü püslü giysiler, o dev kelebek kurdeleler onu öteki çocuklardan ayırıyor. "Komutanın kızı, tutamazsın bizi! Eteği katkat, kafasını patlat..." Anne küçük kızını masal prensesleri gibi giydirmeyi, bebek gibi süsleyip püslemeyi seviyor. Kendi giyimine de düşkün. Subay hanımlarına dikiş diken dul teyzenin artırdığı kumaş parçalarından –bazen fark edilmesin diye boyayarak, bazen işlemelerle, pullarla payetlerle bezeyerek– kızına da kendisine de süslü elbiseler diktiriyor. Orduevlerindeki 30 Ağustos ya da 29 Ekim balolarında, düğünlerde, toplantılarda, hanım günlerinde, film yıldızlarından esinlenmiş tuvaletleriyle, roblarıyla parlıyor, kıskanç subay karlılarının dedikodularına aldırıyor.

Uçuk pembeydi elbise. Kol ağzları tiftilmiş, ilik yerleri sökülmüş olan, bacaklarını örtüp yere kadar uzanan, içinde kaybolduğu, kimse görmeden yatağına taşıyıp bebeğini sardığı çingenepembesi hırka kimindi peki? Annenin mi, teyzenin mi ya da başka birisinin mi? "Bu çocuk büyüyünce eskici olacak! Bunca giysi arasında bulup çıkarıp şu pırtıya sarılıyor. Yarın atıcam bu paçavrayı." "Çocuklar böyledir abla, bilmez misin, benim de çocukken eski bir yastığım varmış kucağımdan düşürmediğim, sen anlatırdın." Teyzeyi kızdırmak için eski püskü hırkaya sarınıyor, başını

hırkanın geniş yakasının içine sokuyor. İki simsiyah göz kötü kötü bakıyor çingenepembesi sığınağın içinden. Hırkaya tuhaf bir koku sinmiş, küçük kız kokuyu içine çekiyor.

Toplayıcı'nın elime tutuşturduğu fotoğraftaki çocuk üç, belki de dört yaşında görünüyor. Fotoğrafın sağ alt köşesindeki "Sema'nın ikinci yaşı" yazısı doğru olmaz. Üstelik o süslü pembe elbiseyi iyi hatırlıyorum; eskidikçe alışmıştım, büyüyünce de giymek istemiştım, eteğine beyaz dantel eklenmiş, kol evleri genişletilmişti. Teyzem, bu çocuğu bu kadar şımartırsanız sonu kötü olur, diye söylene söylene yapmıştı annemin istediğı tadilatı, hatırlıyorum. "Bu zamanda bir subay maaşıyla çocuğa yeni elbise alacak halimiz mi var! Boyunu, kolunu biraz uzatırsan daha bir yıl yabanlık giysi diye giyer fakirim," demişti annem. Teyzem ağzının içinde birşeyler mırıldanmış, başını dikişine eğmişti.

Beni pek sevmezdi nedense. Buna hâlâ şaşarım. Teyze anne yarısıdır, derler ama benimki bir tuhaftı. Şımarık bir çocuk olduğumu, annemin babamın üstüme çok düştüklerini, kendimi Pamuk Prenses, herkesi de Yedi Cüceler sandığımı, ileride başlarına çok iş açacağımı, benim de duyabileceğim gibi uluorta söyler, annemi küstürdü bazen. Babamın, "Kesin artık! Sema bizim tek kızımız, elimizden geldiğince iyi yetiştireceğiz onu, şımartacağız da. O her şeyi hak ediyor, yüzümüzü ağartacak, göreceksiniz," dediğini hatırlıyorum. Sonraları büyüyünce teyzemin bu halini genç yaşta dul kalmasma, çocuğu olmamasına bağlamıştım. Eksiklik duygusundan, tatminsizlikten doğan bir sevgisizlik hali.

"Şimdi de şu fotoğrafa bakın. Kucağınızda taşbebeğiniz, bebeğin lüle lüle sarı saçları, yatırınca kapanan bol kirpikli mavi gözleri, mor dantel elbisesi... İkinci Dünya Savaşı yıllarında böyle bir bebek nasıl bulun-

muş! Belli ki anneniz babanız küçük prenseslerinden hiçbir şey esirgememişler. Prenseler gibi bir çocukluk geçirmişsiniz."

"Yine renklendirdiniz siyah-beyaz fotoğrafı. Sihirbaz gibisiniz, bir bakışınızla, bir dokunuşunuzla her şeye renk geliyor."

"Her şey renklidir zaten. Gönül gözüyle baktınız mı bütün renkleri görürsünüz Sultanım. Masalları dinlerken mesela, anlatıcı renklerden söz etmez ama çocuklar masal dünyasının, masal kişilerinin renkli fotoğraflarını çekerler kafalarında. Benim yaptığım da böyle bir şey işte."

"Masalı yazmakla kalmayıp renklendiriyorsunuz da."

"Böyle de denebilir; ama ben, 'Masalı gerçek kılıyor sun ya da gerçeği masallaştırıyorsun', demenizi tercih ederdim."

Fotoğrafta sarıldığım taşbebeğin lüle lüle saçları, yatınca kapanan bol kirpikli gözleri, kat kat etekli süslü elbisesi vardı gerçekten de. Bebeği alıp eve götürmek istediğimi, bu bebeği istiyorum, diye tutturduğumu, annemin kızdığını, babamın bana öyle bir bebek alacağına söz verdiğini hatırlıyorum. Hayret! İnsanın belleği o kadar eskilere, iki-üç yaşa uzanıyor demek ki!

Gözleri kapanan, uzun saçlarını tarayabileceği, karnına basınca ıngaaa diye ağlayan bir bebek istiyor tutkuyula. Bez bebeklerin yüzüne bile bakmıyor artık. Anne onlara ne kadar süslü elbiseler dikerse diksin, yünden yapağıdan ne kadar uzun saçlar yapıştırırsa yapıştırın kafalarına, bez bebeklerle oynamıyor. Ayıcığı var, hem de kendi boyuna yakın. Ama ayıcık taşbebeğin yerini tutmaz, üstelik ayıdan korkuyor. Geceleri ayısına sarılıp uyumuyor, yastığa sarılmak daha güvenli.

Bütün bebeklerini çocuklara dağıtıp iki dalı çaprazlayarak kendine ceviz başlı bir bebek yaptığında kaç yaşın-

daydı, beş mi? Sopaların etrafına basma parçaları sarmıştı, kafasına mısır püskülleri takmıştı. Minyatür bir korkuluğa benzemişti bebeği. Adı da... adı Asme'ydi galiba; eve temizliğe gelen köylü kadın Esmâ'dan esinlenmiş olmalı. Çok küçükken sözcüklerdeki harflerin sırasını karıştırırdı. Kibrit kirbit olurdu, şemsiye şesmiye. Büyükleğin en çok güldükleri, babasının yaverine rayver amca demesiydi. Adamcağızın pek hoşuna giderdi bu söz.

Yine teyzenin sesi: "Ne inatçı kız bu. Taşbebek alınmadı, diye çar çaputtan bebek yapıp bağrına basmış, sizi âleme rezil etmek için öyle dolaşıyor ortalıkta. Âlem ne der! Askerî garnizonun ortasında kumandan evinde oturuyoruz. Komutanın biricik kızının bir bebeği bile yok demezler mi!" Küçük kız keyifle gülüyor, bunun için yapmış zaten, bir çeşit duygu sömürüsü, sessiz bir protesto. "İstanbul'a inince oyuncakçılara bir bakalım, gücümün yeteceği fiyata bulursam istediği bebeği alacağım şu kıza," diyor baba. Annenin gözleri parlıyor, "Alalım tabii, ben lezar çanta pa-buçtan vazgeçebilirim şimdilik." "Bu kız sizi parmağında oynatıyor," diyor teyze, sonra susup somurtuyor.

"Benim öyle kocaman bir taşbebeğim hiç olmadı," diye tekrarlıyorum.

"Nasıl olur! Komutanın biricik kızının güzel bir bebeği olmaz mı hiç! Siz yine alçakgönüllülük yapıyorsunuz Sultanım."

"Bebek fotoğrafçındı. Çocuk fotoğrafları çekerken böyle oyuncaklar tutuşturulurdu çocukların ellerine. Hem dekor olsun hem de çocuk oyalansın da huysuzlanmasın diye."

"Savaş yılları tabii. Ekmek, şeker, un bile karneye bağlanmış. Babalarımız, dedelerimiz anlatırdı. Benim kuşağım savaşı yaşamadı. Haklısınız, insanlar bu kadar dar-dayken, şeker bile bulunmazken, muhterem babanız kı-

zına pahalı ithal bebekler almazdı kuşkusuz. O zamanın, ordusu, o zamanın komutanları başkaydı, gerçek vatanseverlerdi onlar. Size de böyle bir baba yakışır efendim."

Beyoğlu'nda, Bonmarşe'nin oyuncakçı vitrininde kutular içinde çeşit çeşit bebekler. Tam istediği gibi, gözleri açılıp kapanan, uzun kirpikli, uzun saçlı, kabarık etekli bebek küçük kıza göz kırıyor. Daha büyükleri, daha süslüleri de var ama gözünü o bebeğe dikmiş, onu istiyor, çok istiyor. Babasının elini sıkıca tutmuş. "Şu ortadakini sevdim, hem de çok sevdim. Bunu alalım." Baba yüzünü vitrine yaklaştırıyor, kutunun yanına ilıştırılmış fiyat etiketini okumaya çalışıyor. "Yirmi beş lira galiba. Gözlüksüz çok iyi göremedim ama yirmi beş lira yazıyor sanırım. Gel içeri soralım, o kadarsa alabiliriz."

Bir çocuk yüreği bu kadar hızlı atar mı, bu kadar ses çıkarır mı? Kalbinin atışının dışarıdan duyulduğunu sanıp utanıyor. Öyle bir heyecan, öyle bir mutluluk işte. Bonmarşe'ye girip oyuncak reyonuna ilerliyorlar. Eli hâlâ babanın avucunun içinde. Babanın eli terli. Tezgâhtarla birlikte yeniden dışarı çıkıp bebeği gösteriyor: İşte şu ortadaki. Yine giriyorlar mağazaya. Şimdi bebek önünde, kutusunun içinde yatıyor. Gözleri kapalı, uzun kirpikleri kıpırdıyor sanki. "Buydu istediğin değil mi kızım?" Heyecandan sesi çıkmıyor, başını sallamakla yetiniyor.

"Yirmi beş liraydı değil mi?" diyor baba kendine güvenli bir ses tonuyla.

"Yüz yirmi beş lira efendim, baştaki '1' biraz okunaksız, haklısınız."

Sessizlik.

"Çok pahalı değil mi? Yarı maaşım neredeyse."

"Bunlar ithal malı efendim, biliyorsunuz harp de var, bir parti oyuncak gelmiş işte nasıl gelmişse. Vitrinde hemen yanında duran bebek üç yüz lira."

"Kimler alıyor bu oyuncakları bu fiyatlara, merak ediyorum. Ekmeğin şekerin karneyle dağıtıldığı şu memlekette dağda bayırda eşkıya takibinde, sınırlarda nöbette ömrümüzü harcıyoruz, aldığımız maaş bir taşbebek parası."

Çocuk yüreğini delen keskin acı, nefes borusunu tıkayan yumru, gözlerine hücum eden yaşlar. Ağlamamalıyım, ağlamayacağım. Kimse duymamalı hıçkırıklarımı.

Bebeği almaya paralarının yetmemesi değil şu anda yüreğini parçalayan. Bebeğin acısı daha sonra gelecek. Babanın sesine yansıyan hayal kırıklığı, biricik kızcağızına istediği bebeği alamamanın ezikliği... Babam benim üzülmeme hiç dayanamaz. Ben de onun üzülmesine.

Koca adamın eline yapışıp dışarı sürüklüyor. "O bebeği sevmedim ben baba, yüzü güzel değil, saçları da uzun değilmiş. Sen bana hani o içinden renk renk çiçekler geçen dürbünlerden al, Sema daha çok sevinecek o zaman."

Babanın elinin titrediğini hissediyor. Eğilip kızını yanağından öpüyor. Bebek yerine bir kaleydoskop alıyorlar. Gözüne dayayıp çevirdikçe binbir renk, binbir çiçek birbirine karışıyor, renkten ışıktan şelaleler kayalıklardan atlayıp ırmaklara kavuşuyor.

Uzak biryerlerde, belki de rüyada, anne saçlarını okşuyor, yumuşacık bir sesle kulağına fısıldıyor: Sakın ağlama, sakın sesin duyulmasın, akıllı bir kızsın sen, sakın ağlama bebeğim... Annenin eteklerinin altına saklanıyor sesi duyulmasın, diye. Sarı-yeşil çiçekler açmış bir çayırda, yerde yatıyor şimdi. Ağlamıyor.

Başı ceviz kabuğundan, saçları mısır püskülü, kolları bacakları söğüt dalından bir bebek yüzüyor nazlı nazlı akan suda. Yüzdukçe, çaputtan giysileri suya dağılıyor, başı kopuyor, suyun üstünde kalan haç sürüklenip kayboluyor. Kim elimden alıp suya attı bez bebeğimi? Ağlayarak uyantıyor.

Adam bebek konusunu üstelemiyor, başka bir fotoğrafa uzanıyor.

İşte bunu çok iyi hatırlıyorum. Okulda katıldığım ilk 23 Nisan töreninde çekilmişti. Neresi olduğunu çıkaramıyorum şimdi. Küçük bir Anadolu kasabasının anacadesinde okullar geçit resmi yapıyor. Atatürk anıtına çelenk konacak. Şiirler, marşlar okunacak. Okula başlamış mıydım o yıl, yoksa ilkokul müdürü babamın arkadaşıydı da çok istediğim için beni de törene mi katmıştı? Kortejin en önünde tek başıma yürüyorum. Üzerinde "Atatürk'ün Çocuklara Armağanı: Ulusal Egemenlik Bayramı" yazan bir karton levha taşıyorum elimde. Etekleri farbalalı, beli fiyonklu uzun bir tuvalet giymişim. Nasılsa kurdele yok kafamda, saçlarım yine lüle lüle taranmış, serbestçe bırakılmış, omuzlarımdan aşağı dökülüyor. Annem, saç maşasıyla özenle kıvrırmıştı saçlarımı. Saçların iyi ki babana değil bana çekmiş; sağlam ve gür, demişti bukleleri birbiri ardına dizerken.

"Daha o yaştayken, geleceğinizin bütün ışığı, bütün parlaklığı bir hale gibi kuşatmış sizi. En öndesiniz; en önde ve tek. Yine itiraz edeceksiniz, biliyorum ama söylemeden edemeyeceğim, harika bir çocukluğunuz varmış. Bir de şu fotoğrafa bakın, aynı gün çekilmiş olmalı. Aynı ipek bürümcük tuvalet, aynı bukleli saçlarla mikrofonun önündesiniz; bir 23 Nisan şiiri okuyorsunuz ya da şarkı söylüyorsunuz. Herkes hayranlıkla dinliyor, alkışlar yükseliyor. Bakın bu da hemen ardından dinleyicileri selamlarken. Yıllardır alkışlara alışmış bir diva gibisiniz."

"Sadece renkleri görmekle kalmayıp sesleri de duyuyorsunuz, müthişsiniz doğrusu. Evet, şarkı söylemeyi severdim çocukken. Büyükleri bilirsiniz; hadi bir şarkı söyle, hadi bir şiir oku, diye ısrar ederler eğlenmek için. Anne babalar da çocuklarının marifetleriyle övünürler. Bayramlar, kutlamalar olduğunda beni çıkarırlardı orta-

ya. Şu gösterdiğiniz fotoğrafa büyüdükten sonra annemle de bakmıştık birkaç kez. Geçit resminden sonra orduvinde müsamere vardı. Önce şiir okumuştum, hatırlıyorum: 'Bugün 23 Nisan, neşe doluyor insan.' Bilirsiniz işte, öyle bir şiir... Sonra da bir şarkı istemişlerdi, çocuk şarkısı söylememi bekliyorlardı herhalde. Ben başladım, 'Burası Muş'tur, yolu yokuştur, giden gelmiyor, acep ne iştir' diye. Benim çocukluğumda radyoda Yurttan Sesler Korosu vardı. Çeşitli yörelerden türküler söylerlerdi. Çocuk saatinde dinlediğim kuşlu böcekli, dağ başlı, izcili, baltalı, ormanlı çocuk şarkılarını sevmezdim. Kulağım türkülere daha yatkındı."

Ne kadar uzun konuştuğuma kendim de şaşarak susuyorum. Çocukken, konservatuvara başlamadan önce en çok türkü söyledim, çevrede türkü duyardım da ondan. Tabii ki türkücü olmayı hiç düşünmedim. Dünya sahnelerinde söylemek yerine neden yerele sıkışmış türkücü olayım ki!

"Çay demlenmiştir, siz fotoğraflara bakarken çayları koyayım," diyor. "Ne tuhaf, ben de en çok türkülerinizi severim," diye ekliyor. "Türkü sizin aslınız, sanki türkülere saklanmışsınız da opera giyinip tebdil geziyorsunuz, diye düşünürüm bazen. Ne yazık ki türkülerinizin profesyonel kaydı yok hiçbir yerde."

Nereden biliyor bu adam bir zamanlar yakın dost meclislerinde biraz da çakırkeyif olunca türkü söylediği mi? Profesyonel kayıt olmadığı doğru, peki nerede, ne zaman dinlemiş olabilir? Kendi hayalhanesinde bana bir yaşam hikâyesi yazdığı gibi sesleri de mi duyuyor, kafasında bestelediklerini bana mı söyletiyor? Nedense sormak istemiyorum, bilgiçlik taslamak için, lafın gelişi öyle söylemiştir, diye düşünüyorum. Onunla tartışmaya, daha fazla açılmaya hiç gerek yok.

"Bazen yakın dost meclislerinde, aile içi toplantılarda,

bazen de çok özel, kapalı bir konserin sonunda istekleri kıramadığım için türkü söylediğim oldu. Haklısınız, profesyonel bir türkü kaydım yok tabii. Yazılmamış bir kural vardır uluslararası müzik dünyasında: Opera sanatçıları operadan, şandan vazgeçmedikçe türkü söylemezler, pop müzik yapmazlar. Bu kural da artık geçerliğini yitirdi ya... Gençler ünlü olmak için, kitlelere ulaşmak için pop da söylüyorlar, en akıl almaz gösterilere de katılıyorlar."

Yine dilim çözüldü işte. Gereksiz, çok gereksiz; üstelik insanın mahremiyetine hırsız gibi, sapık bir röntgenci gibi girip de sizin hikâyenizi istediği, bildiği gibi yazan bu garip adama fazla açık vermeye ne gerek var! Bir an önce gönlünü hoş edip, fotoğraflara şöyle bir bakıp, kırılmasın diye bir çayını içip yola koyulmayı planlarken basbayağı sohbetে başladım.

Şoförüm oturduğu taburede sıkıntıyla sallanıp duruyor.

"Sıkıldınız, biliyorum Musa Bey. Şu çayı içelim, birazdan kalkarız, adamcağıza ayıp olmasın."

"İzninizle ben de bakabilir miyim fotoğraflara Hanımefendi? Biraz oyalanmış olurum."

"Tabii, eğer ilginizi çekiyorsa..."

Adam çay tepsisiyle içeri girerken konuşmasını aynı heyecanla sürdürüyor:

"O son fotoğrafta, hani dinleyenleri eğilerek selamladığınız fotoğraf, orada söylediğiniz türkünün bizim oralardan bir Rumeli havası olduğunu sanmıştım ben."

Bu defa, elbise pembeydi, diye ısrar ettiği gibi, Rumeli türküsüydü söylediğiniz, diye üstelemiyor ama düş kırıklığı yaşadığı belli.

"Bizim oralardan dediğinize göre Rumeli'den misiniz?"

"Ailem Rumeli göçmenidir, dedeler Üsküp'ten gelmişler. Sizin de kökeninizin Rumeli olduğunu düşünmüştüm fotoğraflarınıza bakarak."

"Bir bakıma, yanılmış sayılmazsınız. Rumeli değil ama anne tarafım Girit'tendir. Bana da anneannemin adını vermişler: Aliye..."

Bu kız kime çekmiş, bu boy bos, bu renk... Sınıfın en ince, en uzun boylu kızı. Selvi gibi maşallah! "Kız halaya, oğlan dayıya, derler ya, bizde tersi oldu; rahmetli ağabeyimi tanısaydınız, Sema'nın kime benzediğini hemen anlardınız. Saçları da annemin saçları. Annem kara gözlü, kara kaşlı, duru buğday tenli, böyle simsiyah saçlıydı. Benim mavi gözlerim baba tarafından gelmedir." "Hepimiz karışmışız işte. Mavi gözlü sarışın Kürtler vardır, Ak Arap deriz, açık renk gözlü, beyaz tenli Araplar bile vardır. Bu topraklar halklar mahşeridir. Ama sesini kimden almış bilemem. Baba tarafından olmalı. Babası güzel alaturka okur keyfi yerinde olduğu zaman. Dedesinin neyzen olduğunu anlatırdı."

Bu kız hiç susmuyor. Geç konuştu aslında; erkek çocuk olsa neyse de kızlar çabuk konuşur, telaşlandık tabii, sonra birden açıldı. Geç konuştu ama şarkısı hiç susmadı. Sözlerini kendisinin uydurduğu şarkılar söylerdi hep. Kendine ninni söyleyen çocuk duydunuz mu hiç? Bir şarkı söyleyin, bir melodi mırıldanın yanında, hemen kapar. Sözleri yanlış yunluş olsa da tek nota şaşmadan tekrarlar. İlk fark ettiğimizde beş yaşındaydı, şaşıp kaldık. Bir yedeksubay vardı alay bandosunu çalıştıran: konservatuvar mezunu bir müzisyen; babası ona danıştı. Orduevindeki piyanoyla birkaç tuşa bastı adam, bir-iki melodi tıngırdattı, bizimki aynını tekrarladı, yetinmedi, piyanonun başına geçti. Boyu klavyeye zor yetişiyor, bir-iki tuşa bastıktan, denedikten sonra aynen tekrarlamaz mı, 'Daha dün annemizin kollarında yaşarken'i. Bandocu subay küçük dilini yutacaktı az daha. Büyük bir yetenek, Allah vergisi bir kulak, heba olmamalı, dedi. Heba eder miyiz hiç! Babası bu yüzden ta-

yinini Ankara'ya yaptırdı rütbe almamayı, geri hizmeti göze alarak. Konservatuvar Ankara'da diye..."

"Hepimiz bir yerdeniz işte," diyor adam. "Köklerini, atalarını biraz karıştırırsan kim bilir nereler, kimler çıkar!"

Üzerini şeffaf naylonla kapladığı bir fotoğrafa uzanıyor sonra.

"Bu siyah-beyazlar zamanla soluyor, yıpranıyor. Çok değer verdiklerimi böyle korumaya alıyorum. Bakın buna; biraz silikleşmiş ama karlarla kırmızı mantonuz ne güzel bir kontrast yaratıyor. Hele şu kürklü manşonunuza bayıldım. O zamanlar beş-altı yaşındaki bir kız çocuğunun böyle yakası kürklü paltosu, böyle beyaz kürk manşonu olsun! İnanılır gibi değil. Ne kadar özenilmiş, ne kadar el üstünde tutulmuş bir çocuksunuz Sultanım; bir küçük prenses adeta."

"Abartıyorsunuz. Evet, annem giyimime meraklıydı. Daha çocukken genç kız gibi giydirdi beni. Şimdi düşünüyorum da, bebekle oynar gibi oynardı benimle. Paltunun rengini iyi bildiniz; evet, kırmızıydı. Ellerim üşümesin diye boynuma yem torbası gibi takılmış kürk manşon da beyazdı dediğiniz gibi. Artık manşon nedir bilen kalmadı, o zamanların modasıydı işte. Açıkçası, kukla gibi giydirilmişim."

Fotoğrafa dikkatle bakıyorum. Kürk manşon, kenarları beyaz kürklü kapüşonlu kırmızı manto. Sevdığım giysiler. Teyzemin sesi: "Bu kızı böyle prensesler gibi giydiriyorsun, büyüyünce her şeyi kanıksamış olacak, hiçbir şeyle tatmin olmayacak." Annemin sesi: "Büyüyünce her şeyi olacak onun, en âlâsından. Çocuğa iyiği öğretirsen hep iyinin peşinden gider. Sana kalsa besleme kılığında gezdirmek lazım çocukları." Her zamanki, bitip tükenmeyen tartışma...

"Fotoğrafın nerede çekildiğini hatırlıyor musunuz?"

Arka plana dikkatle bakınca diz boyu kar görünüyor. Soğuk bir kış olmalı.”

Şoförüm de omzumun üstünden başını uzatıyor resme bakmak için. Meraklandı herhalde, çok gereksiz gördüğü bu sohbetten canı da sıkılıyor besbelli.

“Soğuk bir kış ve soğuk bir iklim,” diye fikir beyan ediyor.

“Doğu’da bir yerde çekilmiş olabilir. Ben küçükken babamın Şark hizmeti nedeniyle oralarda bulunmuşuz, hayal meyal hatırlıyorum.”

Soğuk bir kış ve soğuk bir iklim...

Lapa lapa kar yağıyor. Minik elleri kürk manşonun içinde sıcacık değil, kürklü kapüşonlu mantosu da yok üstünde. Üşüyor, çok üşüyor. Karların üzerinde çıplak ayakla yürünmez, ayacıkları donar insanın. Çıplak ayakla karların üstünde yürüyor. Yaramaz kız, deli kız... Annesinin sesi; annesi bağırtıyor, karlara bata çıka koşuyor arkasından. Yetişip küçük kızı kucağına alıyor. Kışına bir şaplak, sevecen tehdit cümleleri. Morarmış minik ayakları göğsüne sokuyor, iki memesi arasında ısıtmaya çalışıyor. Alabildiğine uzanan soğuk beyaz sessizlik. Uzaklarda kara saplanıp boğulan bir çığlık, vahşi hayvan uluması. Sonra sessizliğin ortasında patlayan bir gümbürtü; çığ düşüyor.

Kar bastırıyor, fırtına, tipi... Çadır bezinden bir örtü atılı üzerlerine. Birbirlerine sokulmuş tipiden korunmaya çalışıyorlar. Kayalık dağların dorukları görünmez oldu. Kırmızı damlı şaleler, kilisenin çan kulesi, teleferiğin çelik halatları da öyle. Çocuk koynuna sokulmuş, uyuyor. Çocuğu uyandırmalı. Uyumamalıyım, çocuk uyumamalı, uyutmamalıyım onu. Karlar ılık, karlar yumuşak; derin kar uykusu usul usul sarmalıyor. Yüzünde ılık bir nefes; alnında, yanaklarında yumuşak bir sıcaklık. Kürk mantosunun eteğinden çekeştiren köpek hangisi? Senbernar mı, Kangal

mi? Bağırtıyor; sesi karlarda boğuluyor. Çocuk uyuyor, köpek deli gibi yalıyor çocuğu, etrafında çemberler çiziyor. Çocuk uyuyor; kar uykusu.

Uzak kışların karları birbirine karıştırıyor. Karın üstünde koşarken ayakları çıplak, morarmış; annesinin memelerinin arası sıcacık. Çocuğun ayaklarında fok derisinden ısı geçirmez kar botları vardı oysa. Köpek umutsuzca dönüp durmuştu etrafında, kar botlarından sürüklemeye çalışmıştı, çocuk uyanmamıştı.

Sesleri boğan, ölümü bile sessizleştiren kar. Boğuk bir havlama, çatlayan bir nar, karın üzerine serpilip dağlan kıpkızıl bir bilmece. Bir gümbürtü, sessiz bir patlama; çığ... Beyaz, sıcak bir yorgan örtüyor üzerlerini.

Karın üzerinde kan izleri. Çatlayan narın taneleri. Annenin memelerinin arası sıcak. Bir tüfek patlıyor, dağların karında boğuluyor çığlıklar. Anne koşuyor, koşuyor. Çepeçevre dağlar kar içinde, karlar kan içinde.

"Kar fotoğraflarınızı biraraya toplamaya çalıştım. Bunlar sadece benim elimdekiler, kim bilir daha ne güzelleri vardır sizde. Bakın, kartpostal gibi bir fotoğraf işte! Güzel oğlunuzla İsviçre Alpleri'nde... Resmin arkasına Alpler'de diye yazmışsınız. Mutluluk okunuyor yüzünüzden. Aman Allahım, ne tatlı bir küçük oğlan bu! Sarışın; tam bir Kuzey sarışınlığı, ama dikkatli bakınca sizin çizgileriniz, sizin gözleriniz. Ne yakışıklı bir delikanlı olmuştur kim bilir."

Yakışıklı bir delikanlı olur muydu, babasına benzer miydi? Senbernar köpeği izimizi bulduğunda derin bir kar uykusuna dalmıştı. Tipi ara verdiğinde köpeğin izinden buldular yerimizi. Göğsümde uyuyordu. Yoksa ben miydim annemin göğsünde uyuyan?

Uyuma, uyuma sakın, şarkı söyle, hadi şarkı söyle...

Hayır, sus, bağırma, kötü adamlar duymasın... Süt, kekik, saman kokusu. Yüzünde gezinen sıcak nefes, "Sana masal anlatacağım, uyuma. Bağırma sakın, usul usul, kulağıma söyle. Duymasınlar, duyulmasın, korkma, başını göğsüme sakla." Boğulma duygusu, beyaz sessizlik, kar...

"Güzel oğlum"la İsviçre Alpleri'ndeyiz. Çocuğun adı: Olaf. Norveç fiyortlarının vahşi, derin yeşili gibiydi gözleri. Tıpkı Jan'ın gözleriydi. Tam bir Kuzey sarışınlığı... Vikinglerin soyundanız, derdi Jan kendisiyle dalga geçerek. Onunla İtalya yıllarımda karşılaşmıştık. İyi bir müzik eleştirmeniydi. Bir konserden sonra önemli bir müzik dergisinde hakkımda övgü dolu bir yazı yazmıştı. Zor günlerimdi. Çok şeyi arkada bırakmıştım, kendimi suçlu hissediyordum, yalnızdım, kararsızdım, çılgın bir çalışma temposu içindeydim. Dayanacak birine ihtiyacım vardı. O da yalnızdı, kararsızdı, boşluktaydı. Karısı, küçük oğullarını bırakıp beyaz hayallerin peşinde uzaklara gitmişti. Çocukla kalakalmıştı bir başına. Şikâyeti çocuktan değildi, karısını kurtaramamış olmanın acısı oturmuştu yüreğine. Belki de birbirimize itiraf etmediğimiz, kendi içimizde yaşadığımız suçluluk duygusuydu bizi yaklaştıran. Uzun süremeyeceğini ikimizin de bildiği bir ilişkiydi. Cinselliğe sırtını dönmüş, utangaç, yine de tensel, garip bir duygular yumağı. Bir gün, hiçbir şey söylemeden çocuğu getirdiğinde, soru sormadım, itiraz etmedim. Olaf'ı kendi günahlarımın kefareti olarak benimsedim. Olaf'ı o çığ kazasında, yanı başımda yitirdikten sonra sessiz, sitemsiz giderken de konuşmadık; suskundu, suskunduk. Çocuğun ölümü aramıza çökmüş, aşılmaz bir sessizlik olmuştu: kar uykusunun sessizliği...

Benim hiç oğlum olmadı ki karlarda kaybolsun. Benim hiç oğlum olmadı... Karda kaybolan bendim.

Üşüyorum, çok üşüyorum yine. Kaçmak istiyorum

bu odadan, bu fotoğraflardan, bana yaşamadığım hayatlar biçen, gerçeği kendi hayalleriyle sarıp sarmalayan bu adamdan. İçim katılıyor: "Bir çay daha içebilir miyim lütfen."

"Emredersiniz, affedin beni, bardağınızı dolu görünce... Evet, soğumuştur, hemen tazeleyeyim çayınızı."

Adam odaya dönmeden toparlanıp çıksam buradan... Şoförüne bir göz atıyorum. O da havaya girmiş, fotoğrafları dikkatle inceliyor. Hadi hemen gidelim, desem... Eteğim oturduğum tahta sandalyeye yapışmış sanki, hamle etsem de kalkamayacağımı hissediyorum.

"Oğlunuz muydu gerçekten?" diye soruyor şoför. Soruya öfkeleniyorum. Ölçülü, saygılı bir adamdır aslında, alışılmadık laubaliliği sinirime dokunuyor. "Benim hiç oğlum olmadı," diyorum soğuk bir sesle.

Toplayıcı elinde küçük çay tepsiysiyle odaya girerken, halimden habersiz, kendi masalına devam ediyor:

"Söylediğimi garip bulacaksınız efendim, ama kar size yakışıyor. Mor giyiyorsunuz daha çok ama sizin asıl renginiz beyaz. Kar fotoğraflarınızı bu yüzden seviyorum. *Karlar Kraliçesi* diye bir masal vardı çocukluğumda, oradaki kraliçe size benzerdi. Bembeyaz elbisesiyle bulutların üzerinden uçarak kar yağdırırdı. Çocuklar evlerin pencerelerine burunlarını dayayıp karlar kraliçesini beklerlerdi. Sonra bir gün..."

"Ben karı hiç sevmem. Kar içime ürküntü verir. Kar soğuktur."

Ölümdür, diyeceğim ama yüzüne yerleşen hayalleri tuzla buz olmuş çocuk ifadesi lafımı ağızma tıkıyor.

"Ah! Ben... ben sanmıştım ki..."

"Sanmayın," diyorum buz gibi bir sesle. "Fotoğraflar her şeyi göstermez. Acıları, kederleri göremezsiniz fotoğraflarda. Onlar hayallerinizi besleyen suretlerdir, görüntülerdir sadece. Tıpkı sahnedeki gibi."

Neden bu kadar tersleştigimi, neye tepki verdiğimi anlayamıyorum. Vardır bu huyum; karşımdakine hak etmediği ölçüde öfkelenirim bazen, öfkemin nedenini kendim de bilmem.

“Gerçek hayat nedir ki, gerçek nedir ki Sultanım bizim kurduğumuz hayallerden başka? Kendi gerçeğimizi, kendi hikâyemizi kurarken malzememiz nedir sizce?”

Şaşkınlıkla bakıyorum yüzüne. Ondan beklemediğim derinlikte sözler: çocuksu hali, gülünç davranışları, insanı bunaltan aşırı saygısı, abartılı iltifatları... hiçbirinden eser yok şimdi.

“Karda sizi üzen bir şey var; karların altında saklı bir şey... Bağışlayın, bilemezdim. Kar fotoğraflarınızı size hiç göstermeseydim keşke. Bunu düşünmeliydim. O kadar güzelsiniz ki o fotoğraflarda, heyecanıma verin. Karları bırakalım bir yana. Bakın hepsini kutuya sokuyorum; Pandora’nın kutusuna. Sizi üzme, isteyeceğim en son şey olurdu Sultanım. Çocukluk resimlerinize dönelim. Çocukluğun tasasız, neşeli, uçarı günlerine. Küçük prensesin peri masalı günlerine. Bakın şu elimdeki fotoğrafa!”

Pıtrak gibi çiçek açmış bir ağacın dalları arasındayım. Top top, bembeyaz çiçekleriyle bir kiraz ağacı. Babam omzuna oturtmuş, dallara doğru uzatmış beni. İnsanın içine ferahlık veren, mutluluğun resmi. Kim çekmiş acaba? Annem olabilir.

“Bu resmi biliyorum,” diyorum, “çiçek açmış ağaçları, bahar dallarını, buğday tarlalarını, kırları severim.”

Evin önünde göz alabildiğine buğday tarlaları uzanıyor. Baharda yemyeşil, yaz sonunda altın sarısı başaklar, bozkır rüzgârına kapılmış harelenen bir deniz gibi dalgalanıyor. Küçük kız mavi ufka uzanan başak denizine koşmak, kendini dalgalara atmak, başakları kucaklamak,

içine sokmak, avuç avuç yemek istiyor. Haşarı bir çocuk isteği değil, karşı konmaz bir tutku.

Başak denizine koşmasına izin vermezler. Başına bir şey gelir korkusu. "Böcekler vardır, yılan bile çıkabilir." Küçük kız böceklerden de, yilandan da korkmuyor. Örümcekleri, tırtılları eliyle yakalamasına şaşıyorlar. "Böceklere dokunma, ısırırlar, zehirli bile olabilirler. Şerbetli midir nedir bu çocuk böceklere karşı! Baksana, sokmuyorlar."

Başak denizine ilerliyor. Evdekiler işe dalmış. Evden her kaçışında arkasından koşturulan emir eri de ortalarda yok. Kıpırmızı gelincikler, beyaz papatyalar. Gözlerini gelinciklere dikmiş tarlaya doğru yürüyor, başakların arasına karışıyor, görünmez oluyor. Şimdi bütün sesler sustu, sadece rüzgârda dalgalanan olgun başakların fısıltısı. "Sessiz ol bebeğim, saklambaç oynuyoruz, bizi burada bulamazlar. Bak dinle, başaklar ninni söylüyor, hadi uyu artık." Sessiz, çok sessiz olmalıym. Kötü cinler sobelemesinler. Başaklar ninni söylüyor, uyumalıym.

Bir el ateş; kuşlar çığlık çığlığa havalanıyor. Avcının vurduğu çulluk, tarlanın ortasına düşüyor. Küçük kız elleleriyle kulaklarını tıkamış başakların arasından koşuyor, koşuyor. Bir el silah sesi daha; kargalar kara bulut olup kaçıyor. Küçük kız başakları yarararak dehşet içinde koşuyor. Dan, dan, dan... Avcı, köpeğin getirdiği çulluğu torbasına koyup uzaklaştı çoktan. Dan, dan, dan... Silah sesi kulaklarında patlıyor, başakların her biri tüfek olmuş ateş ediyor. Küçük kızın bacaklarından sızan kan, çulluğun kanına karışıyor.

Avcı gitti, kırlar eski sessizliğinde şimdi: Dalgalanan bal rengi başakların fısıltısı, sığırcıkların tarlaya dönüşünün ılık rüzgârı, tarla faresinin deliğine sessizce süzülüşü, başını kabuğundan çıkarıp etrafı kolaçan eden kaplumbağanın tedirginliği... Sonra sessizliğin ortasından bir avaz yükseliyor. Hedefini şaşırmış bir ok gibi, vahşi bir kuşun

son ötüşü gibi, kayalıklarda yankılanıp başakların arasın-
da boğulan bir çığlık gibi. Küçük kızın, korku değil zafer
çığlığı. Cinsel birleşmede tatmine varılan ânın bedeni kuşa-
tan sesi: kavuşmanın, tek olmanın çığlığı. Toprak kanı emi-
yor. Küçük kız toprakla birleşiyor.

Yokluğu, çocuk hançeresinden çıkamayacak kadar gür
çığlığıyla duyuruyor kendini. Rüzgârda dalgalanan başak-
ların arasında pembe bir kurdele. Önde emir eri, arkada
annesi buğday tarlasına koşuyorlar. Adının çağrıldığını
duyuyor:...ma, Sema, ma... Esmâ... Asme... Sema... ma.
Adı başakların arasına takılıp, buğday saplarına dolanıp
türlü biçim alıyor. Kaçıyor, başakların arasına çöküyor:
muhteşem bir saklambaç.

“Dalıp gittiniz, çocukluğun güzel günlerine döndü-
nüz. Fotoğraflar geçmişe döndürür insanı, bir çeşit za-
man makinesi. Bir de size ithaf edilmiş şu fotoğrafa ba-
kın. Genç, yakışıklı bir subay. Çok küçüktünüz, hatırla-
mazsınız tabii, babanızın yaveri olmalı. Bakın resmin
arkasına ne yazmış: ‘Sema’ya... Harika çocukluğunun
hayranı.’ İmza da var: ‘Rayber Amca.’ Allah Allah! Ray-
ber miymiş adamın adı?”

“Çocukken bazı sözcükleri bozarak söyledim de-
miştim ya. Hani yarım konuşuyor derler, öyle işte. Yaver
yerine de rayber derdim hep, bu babamın da, onun da
pek hoşuna giderdi. Gerçekten de yakışıklı bir adammış.
Fotoğrafı hatırlamadım ama yüzbaşığı hatırladım. Be-
nimle konuşurdu, yaşıma göre çok büyük olduğumu
söylerdi. Akli yaşından en az iki-üç yıl büyük, derdi. Ba-
na sorarsanız babamın gözüne girmek içindi bütün bun-
lar. Hatırlıyorum, şiirler ezberletirdi bana; bayraklı, şe-
hitli şiirler, vatan şiirleri. Kimi zaman da şarkı söyledik
birlikte.”

“Ne güzel! Bir komutan kızına vatan şiirleri yakışır

elbette. Avrupa konserlerinizi, yabancı sahnelerde sergilenen operalardaki başarılarınızı izlerken hep ülkemiz adına gururlanmışımdır. Çağımızda Avrupa'yı fethetmenin yolu kılıçtan kalkandan değil sanattan geçiyor, değil mi efendim?"

"Bilmem, fethetmeyi hiç düşünmemiştim. Ben şarkı söylerim. Operada hangi kahramanı oynuyorsam onun kalıbına, onun ruhuna girerim. Uzun yıllar yurtdışında yaşadım. Biraz dünya vatandaşı gibi hissediyorum kendimi. Nerelisin, kendini nereye ait hissediyorsun, diye sor-sanız, müziğin ülkesinden derdim."

"Böyle konuşmayın Sultanım, beni üzersiniz. Milli gururumuzsunuz siz, dünyayı kendine hayran bırakan bir Türk kadını. Yine alçakgönüllülük yapıyorsunuz. Bakın, şimdi bir fotoğraf göstereceğim, bakın..."

Bir tören fotoğrafı. İlkokul dördte miydim, beşte mi, hatırlamıyorum. "İstiklal Marşı"nın ilk sesini ben verecektim, çocuk korosunu yönetecektim. Gururluydum, heyecanlıydım. Babam benden de heyecanlıydı. Fotoğrafta biraz arkamda duruyor. Kareye tesadüfen girmiş, yarım gözüküyor. Üstümde bayraktan yapılmış uzun bir giysi var, kollarım çıplak. Kaç yaşımdayım bu resimde? Kendi yaşımla tahmin etmeye çalışıyorum. Fotoğraftaki kız ürkek çocuk gülümsemesiyle bakıyor objektife ama duruşu, havası on iki-on üç yaşında bir genç kız. Boyumu daha da uzun gösteren uzun bayrak elbise yüzünden belki.

Bayrak giysi kırmızı krepon kâğıdından. Dikiş yerleri topluiğnelerle tutturulmuş. Anne, iğneler batar, diye korkup kâğıtları zamkla yapıştırmış, bazı yerlerini de küçük çengel-iğnelerle sağlamlamış. Kol evleri ve etek uçlarında, krepon kâğıdı esnetilerek çok hoş bir farbala görünümü yaratılmış. Göğsündeki ay yıldız, beyaz kuşe kâğıttan kesilmiş; hilalin

hangi yöne bakacağı, ayla yıldızın boyutlarının bayrak nizamnamesine uygun olup olmadığı babaya sorulmuş.

İnce bedenini saran, olduğundan da uzun gösteren kıvrım kıvrım krepondan tuvaletini çok seviyor; bir tek rengi hariç. Yaprak yeşili ya da gök mavisi olmasını isterdi ya da periler gibi beyaz. "Bayrak hep kırmızı olmak zorunda mı baba?" "Tabii kızım, al bayrak, rengini bu ülkeyi düşmanlardan korumak için dökülen kandan almıştır."

Al rengi sevmiyor. Kırmızı krepon tuvalet çok güzel ama kendini kanlar içinde hissediyor. Kan kokusu duyuyor, kandan korkuyor.

Bademcikleri şişip de yüksek ateşle yattığında hep aynı kâbusu görüyor. Koyu lacivert kapkaranlık gecenin içinde kızıl bir nehir akıyor. Nehir boyunca koşuyor, koşuyor, sonra nehre düşüyor. Sonsuz bir düşüş. Avaz avaz bağıyor, sesi çıkmıyor. Ağzında kan tadı, ter. "Yine nöbet geçiriyor," diyor anne, "çocuğun bademciklerini aldıramadık bir türlü." Alnında ıslak, sirkeli bezin serinliği, bilekleri kolonyalı, sirkeli suyla ovuluyor. Kanıyor, diyor fısıltıyla. Gececek yavrum, geçecek güzel kızım. Hiçbir yerinde kan yok, sadece ateşin var, korkma. Kan kuyusuna yuvarlanıyor. Düşüyorum, düşüyorum!.. Annen burada, hepimiz buradayız, düşmene izin verir miyiz hiç! Gözlerini açıyor: al kan, al bayrak... "Bu kız çok hassas, sudan nem kapıyor."

Ay yıldızlı krepon kâğıdı tuvaletini çok seviyor, bir de kan rengi değil, masmavi olsaydı...

"Bayrağımız gibi dalgalanıyorsunuz. Siyah saçlarınızı, selvi boyunuza kim bilir nasıl yakışmıştır kızıl renk! Daha o yaşta, incecik dal gibisiniz, neredeyse bir genç kız. Fotoğraf aslı kadar güzel olamaz. Nerede, hangi törende çekilmiş acaba?"

"Arkasında tarih vardır belki."

"Bakalım... Evet; 1948 Cumhuriyet Bayramı yazı-

yor. Demek ki Cumhuriyet'in yirmi beşinci yılı kutlamaları. Bir de... silinmiş, güç okunuyor ama galiba Van/Başkale..."

"Olabilir, babam Van'a tayin olmuştu da annem çok üzülmüştü, yine mi Şark, yine mi oralar, gelecek yıl çocuk ilkokulu bitiriyor, konservatuvara gitmesi gerek. Oralarda, Türkçe bile bilmeyen Kürt çocuklarıyla mı okuyacak, diye günlerce yas tutmuştu."

"Valideniz hanımefendinin endişelerini anlamamak mümkün değil ama siz bütün bunları aşacak yetenektedirsiniz. Türkçeye hâkimiyetiniz, diksiyonunuz, ailenizin ilgisi... Ah, subay çocuklarının kaderi bu; Anadolu'yu kır bayır dolaşırlar. Şimdi biraz daha farklı, Türkiye değişti ama pederinizin döneminde çok daha güçlü her şey. İstanbul'dan, Ankara'dan, İzmir'den ötesi mahrumiyet bölgesiydi, Belki bir de Bursa, Adana; o kadar işte. Şark hizmeti denildi mi, Kürt'ün, Kızılbaş'ın, eşkıyanın kahrını çekeceksin. Hepsi askere düşman. Güç iş."

Şoförüm, adamın elinde tuttuğu fotoğrafa doğru uzatıyor kafasını. Dikkatle inceliyor. Bir şey söylemeye niyetlenirken susuyor.

"Hem terfi etmemi istiyorsun, 'Herkesin kocası paşa oldu, sen hâlâ albaylıkta pinekliyorsun,' diyorsun hem de Şark hizmetine karşısın." "Kaç kere yapıyor bu Şark hizmeti Allah aşkına! Daha on yıl önce, beş yıl önce oralar daydık. Ben kendimi düşünmüyorum, şehirde yaşayıp da ne yapıyorum ki, sosyete davetlerine mi katılıyorum, o tiyatro senin bu opera benim geziyor muyum! Benim derdim çocuğun iyi yetişmesi, iyi eğitim alması, Allah vergisi yeteneğini geliştirmek. Geç bile kaldık, çoktan başlamalıydı müzik eğitimine." Küçük kız kulak kabartıyor. Sözleri anlaşılmaz şarkılarından birini söylemeye başlıyor. "Çocuğun sesinin farkında değil misin? Bu sese yazık değil mi? Sade-

ce ses de değil radyoda duyduğu bütün müzikler aklında kalıyor."

Küçük kız sesini yükseltiyor. Tanıdık bir müzik... Ses yükseliyor, yükseliyor, odayı dolduruyor, odanın duvarlarını, sokakları, meydanları aşıyor, uzaktaki dağlara vurup yankılanıyor. Küçük kız kendi sesinden ürküyor, kendi sesiyle büyüleniyor. "Sus küçük kızım, bağırma, bağırma, kötü dev duymasın. Bağırma, orman cinleri duyarsa sesini kaçırlar." Sesinin peşinden koşuyor, orman cinleri kanat takmış yetişiyorlar, sesini kaçıracaklar. Ağlamaya başlıyor. Anne fısıldıyor: "Ağlama, kötü cinler duymasın, yerimizi bulmasın."

Okul merkezdeydi, beş sınıflıydı. Subay çocukları, memur çocukları diğerlerinin arasında sadece giyimlerinden kuşamlarından değil, hallerinden tavırlarından, yürüyüşlerinden, duruşlarından hemen seçilirdi. Ön sıralarda oturlardı. Arka sıralar öğretmenin anlattıklarını iyi anlayamayan, okumayı sökmüş de okuduklarına anlam veremeyen "tembel çocuklar" sırasıydı. Ön sıralar gürültü ettiğinde öğretmenin uzun sopası onların kafasına inerdi. Tırnak muayenesinde, uzun ve kirli tırnakları yüzünden hızla inen cetvel onların avucunda kırılırdı. "Türk'üm doğruyum"u en yüksek sesle, en iyi onlar söylerdi de "İstiklal Marşı"na gelince, sözlerde teklerlerdi. Kendi aralarında Türkçe olmayan anlaşılmaz bir dille konuşurlar, öğretmen duyarsa dayak yerlerdi.

Albay'ın kızı; bembeyaz yakası, ütülü siyah önlüğü, uzun siyah saçlarını toplayan beyaz tafta kurdelesıyla öğretmenin tam karşısındaki sırada oturuyor; yanında mal müdürünün oğlu. Çocuklardan duyduğu anlaşılmaz sözcükleri tekrarlıyor. "Kötü sözler söyleme," diyor yanındaki çocuk. "Kötü söz değil, Mısto'dan öğrendim." "Babam öyle

konuşanları sevmiyor." "Benim babam seviyor, herkes kendi dilini konuşur ama hepimizin dili Türkçe, diyor." "Senin baban buraya sürülmüş, paşa yapmıyorlarmış onu." "Nedenmiş o?" "Bilmiyorum, babam öyle söylüyor. Seni de çok şımartıyorlarmış. Başlarına iş açacakmışsın."

"Ben senin başına iş açar mıyım baba?" diye soruyor akşam babası eve döndüğünde. Bir de, "Sürülmek ne demek?" diye soruyor. Baba susuyor. Annenin sesi: "Ne biçim sözler bunlar! Bunları okulda mı sokuyorlar kafana?" Susuyor.

"Çocuğun öyle bir kulağı var ki duyduğunu kapıyor, Allah vergisi işte. Yakında Kürtçe konuşmaya başlarsa vay halimize!" "Ezberi de o yüzden iyi, 'İstiklal Marşı'nı sonuna kadar ezberledi bir çırpıda. Sema iyi dil öğrenir." "Öğrenmesi için yabancı okula, koleje gitmesi gerek, biz burarlarda süründükçe gideceği okul belli."

"Siz fotoğrafları gösterdikçe ben karmakarışık birşeyler hatırlamaya başlıyorum. Elinizdekiler hep çocukluk fotoğraflarım mı, sonraki yıllara ait resimler de var mı?"

"Olmaz olur mu, ama ben en çok bunları görmek isteyeceğinizi düşünmüştüm. İnsanlar çocukluklarına dönmeyi severler, hele sizinki gibi bir çocukluk geçirmişlerse. Yıllar ilerledikçe tatlı anılara acıları da karışır, hayatın gelgitleri işte. Bazen eski fotoğraflara bakarken içinin burkulduğu olur insanın. Tabii sizi kastetmiyorum efendim. Bir de ben henüz çocukluğunuzdayım, genç kızlığınıza, başarı dolu müzik kariyerinize geçmedim daha. Onlara da sıra gelecek."

"Yani romanınızın birinci bölümündesiniz."

"Böyle de denebilir. Geçmişe yolculuğumuzun birinci bölümündeyiz, demek daha doğru belki."

"Geçmişe yolcuğumuz," mu dedi? Birlikte yapılmış bir yolculuk da nereden çıktı!

“Geçmişe yolculuğun tamamı epeyce uzun sürecektir anlaşılan.”

“Evet, uzun bir yolculuk, hep doruklara doğru giden uzun bir yolculuk. Bu yolu birlikte yürümek nasip oldu bana. Kabul ettiniz, beni onurlandırdınız.”

“Rica ederim, abartmayın, ayrıca kabul ettiğim nedir anlamadım? Bitpazarında bulduğunuz fotoğraflarımı bakıyoruz birlikte, hepsi bu.”

“Böyle düşünürseniz beni çok üzersiniz Sultanım. Hayır, hepsi bu değil; benim için bu kadar değil. Sizin için de bu kadar olmayacak. Devamı var.”

“Alay mı ediyor bu adam benimle?” duygusu yaratan abartılı hayranlığının, aşırı saygılı davranışlarının altında gizlenen küstahlık, inatçılık, haksız sahiplenme sesine yansıyor. Sinirleniyorum, ne hakkı var benimle böyle konuşmaya! Ne hakkı var benim hayatımı dilediğince hayal etmeye? Müzik hariç kimseyi hayatıma sahiplendirmemek için bunca yıl önce kendimle, sonra başkalarıyla mücadele etmişken ne hakkı var bu adamın benim tarihimi kendi bildiğince yeniden yazmaya, birkaç fotoğrafımı ele geçirdi, diye benim hikâyem üzerinde hak iddia etmeye! Ne demek, “Sizin için de bu kadar olmayacak.” Bu kadar olacağını göstereceğim ona. Psiko-pat olmadığı, para sızdırma peşinde olmadığı ne malum!

Öfkem gitgide kabarıyor. “Hikâyeler yaşandı, bitti,” diyorum. “Devamını da ömrüm elverdiği kadarıyla kendim, bildiğimce yaşayacağım. Fotoğraflarımı iade ederseniz sevinirim. Kaça almıştınız bitpazarından, beş liraya mı? Zahmetleriniz için teşekkür ederim, beş yüz liraya ya da ne kadar istiyorsanız o kadara geri alıyorum onları.”

Sözler ağzımdan çıkar çıkmaz büyük bir hata yaptığımı anlıyorum. Bu kabalığa ne gerek vardı! Toplayıcı karşımda ayakta duruyor. Kaskatı kesilmiş, taşlaşmış, heykelleşmiş adeta. Yüzünde yine o hayal kırıklığına uğ-